

Ministru kabineta pārstāvja starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās darba pārskats par 2011.gadu

I. MINISTRU KABINETA PĀRSTĀVJA STARPTAUTISKAJĀS CILVĒKTIESĪBU INSTITŪCIJĀS DARBĪBAS VIRZIENI

1. Ziņojums ir iesniegts atbilstoši Ministru kabineta 1998.gada 17.marta noteikumos Nr.92 “Noteikumi par Ministru kabineta pārstāvēšanu starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās” 9.punktam.
2. Saskaņā ar Ministru kabineta 1998.gada 17.marta noteikumiem Nr.92 “Noteikumi par Ministru kabineta pārstāvēšanu starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās”, Ministru kabineta pārstāvim (turpmāk – Pārstāvis) ir trīs galvenie uzdevumi¹:
 - pārstāvēt Ministru kabineta² intereses Eiropas Cilvēktiesību tiesā (turpmāk – Tiesa);
 - pārstāvēt Ministru kabineta intereses Apvienoto Nāciju Organizācijas (turpmāk – ANO) specializēto procedūru ietvaros;
 - nodrošināt nacionālo ziņojumu par Latvijai saistošo starptautisko daudzpusējo līgumu izpildi sagatavošanu, iesniegšanu un aizstāvēšanu starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās.
3. 2011.gadā Ministru kabineta pārstāvja starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās birojā (turpmāk – Birojs) strādāja 6 darbinieki (ieskaitot Pārstāvi).
4. Ziņojumā apkopotā statistika, tabulas un grafiki attiecināma uz sūdzībām un iesniegumiem laika posmā no 2011.gada 1.janvāra līdz 31.decembrim, savukārt atsevišķi punkti atsaucas uz jaunākajiem faktiem par lietu virzību Tiesā un ANO, kas notikuši līdz 2012.gada 30.jūnijam.

II. MINISTRU KABINETA INTEREŠU PĀRSTĀVĪBA EIROPAS CILVĒKTIESĪBU TIESĀ

5. Pārstāvot Ministru kabineta intereses Tiesā, pārstāvis:
 - a. seko Tiesas tiesvedībā saņemtajiem un Latvijas valdībai nosūtītajiem iesniegumiem³ pret Latviju un Tiesas noteiktajos termiņos dara zināmu un

¹ Ministru kabineta 1998.gada 17.marta noteikumu Nr.92 “Noteikumi par Ministru kabineta pārstāvēšanu starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās” 4.punkts.

² Termins “Ministru kabinets” tiek lietots, apzīmējot valsts institūciju, kamēr termins “valdība” tiek lietots attiecībā uz izpildvaru kopumā.

³ **Iesniegums** ir dokuments, kuru iesniedzējs nosūta Tiesai ar **sūdzību** izklāstu. Vienā iesniegumā var izklāstīt vairākas sūdzības, tādēļ sūdzību skaits pārsniedz iesniegumu skaitu. Uz iesniegumu pamata ierosina **lietu**. Vienā lietā var tikt apvienoti vairāki iesniegumi, tādēļ lietu skaits var būt mazāks par iesniegumu skaitu.

AMzino_04092012_ MK Parstavja SCI darba parskats par 2011 gadu

aizstāv valdības viedokli, pirms tam konsultējoties ar atbildīgajām valsts institūcijām;

- b. sniedz atbildes valdības vārdā uz jebkuriem citiem Tiesas uzdotajiem jautājumiem Tiesas noteiktajos termiņos;
- c. sagatavo un iesniedz Ministru kabinetam apstiprināšanai ziņojumu par ieteicamo valdības nostāju lietā³ gadījumos, kad ir nepieciešams pieņemt lēmumu par mierizlīgumu, kad Tiesa pieņem lēmumu par lietas pieņemšanu izskatīšanai pēc būtības, kad Tiesa lietā nozīmējusi mutisko noklausīšanos, kad Tiesa lietā pieņēmusi valdībai nelabvēlīgu spriedumu;
- d. nodrošina Tiesas nolēmumu tulkošanu un publicēšanu, atsevišķos gadījumos pēc Tiesas lūguma arī valdības komentāru tulkošanu, iesaka un koordinē veicamos individuālos (kompensācijas izmaksa un tiesību aizskārums rezultātā zaudēto tiesību atjaunošana) un vispārējos pasākumus (pasākumu veikšana, lai līdzīgi pārkāpumi neatkārtotos nākotnē) Tiesas sprieduma izpildei;
- e. ziņo Eiropas Padomes Ministru vietnieku komitejai (turpmāk – EPMVK) par Tiesas spriedumu izpildes gaitu.

II.1. Iesniegumu un sūdzību dinamika Tiesā, to izskatīšanas process

- 6. Saskaņā ar Tiesas apkopotiem statistikas datiem 2011.gadā Tiesā no Latvijas tālākai izskatīšanai ir nodoti 291 iesniegumi⁴. Savukārt no jau reģistrētajiem iesniegumiem (arī par iepriekšējiem gadiem) 2011.gadā ir noraidīti 300 iesniegumi (skatīt Tabulu Nr.1). Kopā 2011.gada 31.decembrī Tiesā izskatīšanu gaidīja 552 reģistrēti (arī iepriekšējo gadus) iesniegumi par iespējamiem Konvencijas vai tās protokolu pārkāpumiem Latvijā. Secināms, ka saglabājas nemainīgi liels gan iesniegumu no Latvijas uzkrājums, gan vēl pirms nosūtīšanas Latvijas valdības komentāriem noraidīto iesniegumu proporcija. Salīdzinājumā ar Latvijas kaimiņvalstīm Lietuvu un Igauniju, kurās ir līdzīgs iedzīvotāju skaits, jānorāda, ka jau sākotnēji Tiesā tālākai izskatīšanai nodoto iesniegumu skaits ir aptuveni tāds pats kā noraidīto iesniegumu skaits. Šī proporcija saglabājas nemainīgi augsta visām Baltijas valstīm, un liecina par slikti sagatavotiem pieteikumiem Tiesai, jo apmēram puse no saņemtajiem pieteikumiem neatbilst pat sākotnējām prasībām (skatīt Tabulu Nr.2, ailes „Reģistrētie iesniegumi” un „Noraidītie iesniegumi”).
- 7. Kopš Konvencijas stāšanās spēkā attiecībā uz Latviju 1997.gada 27.jūnijā, līdz 2011.gada 31.decembrim Biroja lietvedībā valdības komentāru sniegšanai no Tiesas kopā bija saņemtas 247 lietas, no tām 2011.gadā valdības komentāru sniegšanai Tiesa nosūtījusi 32 lietas. Pēdējo trīs gadu laikā Pārstāvja birojā valdības komentāru sagatavošanai ir saņemti 45% no kopējā valdībai nosūtīto lietu skaita kopš Konvencija stājusies spēkā attiecībā uz Latviju (skatīt Tabulu Nr.3). 2012.gada pirmajos piecos

⁴ Tiesas 2011.gada pārskats, pieejams:

http://www.echr.coe.int/ECHR/EN/Header/Reports+and+Statistics/Reports/Annual+Reports/AMzino_04092012_MK Parstavja SCI darba pārskats par 2011 gadu

mēnešos saņemtas 11 jaunas lietas. Līdz ar to prognozējams, ka Latvijas valdības komentāriem nosūtīto lietu skaits nesamazināsies arī 2012.gadā.

8. No iepriekš minētajām 247 lietām uz 2011.gada 31.decembri 113 lietās tiesvedība bija pabeigta:
 - 16 lietās pieņemta EPMVK galīgā rezolūcija (skatīt arī šī ziņojuma 40.rindkopu),
 - 6 lietās pasludinātajos spriedumos pārkāpums nav atzīts, tie bija stājušies spēkā un nav pakļauti izpildes procedūrai⁵,
 - 29 lietas noraidītas kā nepieņemamas tālākai izskatīšanai pēc būtības (skatīt arī šī ziņojuma 18.rindkopu),
 - 29 lietas ir svītrotas no Tiesā izskatāmo lietu saraksta, jo sūdzību iesniedzēji ir miruši, pazuduši vai nevēlas tālāk uzturēt savu sūdzību,
 - 20 lietās bija pieņemts Tiesas lēmums par mierizlīgumu, kas ticis izpildīts,
 - 13 lietās Tiesa bija pieņēmusi lēmumu par lietas svītrošanu no Tiesā izskatāmo lietu saraksta pēc valdības vienpusējās deklarācijas iesniegšanas.⁶
9. Savukārt Biroja aktīvajā lietvedībā uz 2011.gada 31.decembri atradās 134 lietas, no kurām:
 - 33 lietās Tiesas pasludinātais spriedums bija stājies spēkā, bet galīgā rezolūcija par sprieduma izpildi pagaidām vēl nav tikusi pieņemta. No šīm lietām 3 lietās Latvija bija iesaistījusies trešās puses statusā,
 - 5 lietās Tiesas Palātas pasludinātie spriedumi vēl nebija stājušies spēkā⁷,
 - 1 lieta atradās izskatīšanā Tiesas Lielajā Palātā⁸
 - 1 lietā bija pieņemts lēmums par vienpusējās deklarācijas apstiprināšanu attiecībā uz daļu no iesniedzēja sūdzībām, kamēr par pārējām sūdzībām tiesvedības process tika turpināts,
 - 2 lietās bija pieņemti lēmumi par vienpusējās deklarācijas vai mierizlīguma apstiprināšanu, un lietas atradās lēmumu izpildes procesā,

⁵ „Ždanoka pret Latviju” (iesniegums Nr.58278/00), Tiesas Lielās palātas 2006.gada 16.marta spriedums; „Sisojeva un citi pret Latviju” (iesniegums Nr.60654/00), Tiesas Lielās Palātas 2007.gada 17.janvāra spriedums; „Broka pret Latviju” (iesniegums Nr.70926/01), Tiesas 2007.gada 28.jūnija spriedums, „Zavoloka pret Latviju” (iesniegums Nr.58447/00), Tiesas 2009.gada 7.jūlija spriedums, „Kononovs pret Latviju” (iesniegums Nr.36376/04), Tiesas 2010.gada 17.maija spriedums un „Liģeres pret Latviju”(iesniegums Nr.17/02), Tiesas 2011.gada 28.jūnija spriedums.

⁶ Vienpusējā deklarācija tiek iesniegta, ja puses nav spējušas panākt mierizlīgumu. Vienpusējā deklarācijā valsts atzīst pārkāpumu, piedāvā atlīdzības apmēru un lūdz Tiesu svītrot lietu no skatāmo lietu saraksta saskaņā ar Konvencijas 37.panta 1.punkta c) apakšpunktu. Ja Tiesa uzskata, ka piedāvātās atlīdzības apmērs ir pietiekošs, lai kompensētu Konvencijā garantēto tiesību pārkāpumus, tā pieņem nolēmumu par procesa izbeigšanu lietā un lietas svītrošanu. Minētajam skaitlim netiek pieskaitīti tie Tiesas lēmumi, kuros pēc vienpusējās deklarācijas apstiprināšanas attiecībā uz daļu no sūdzībām, process tiek turpināts attiecībā uz citām sūdzībām.

⁷ „Vistiņš un Perepjolkins pret Latviju” (iesniegums Nr. 71243/01), Tiesas 2011.gada 8.marta spriedums, „Longa Yonkey pret Latviju” (iesniegums Nr.57229/09), Tiesas 2011.gada 15.novembra spriedums, „Beiere pret Latviju” (iesniegums Nr.30954/05), Tiesas 2011.gada 29.novembra spriedums, „X. pret Latviju” (iesniegums Nr.27853/09), Tiesas 2011.gada 13.decembra spriedums, un „Zandbergs pret Latviju” (iesniegums Nr.71092/01), Tiesas 2011.gada 20.decembra spriedums.

⁸ „Vistiņš un Perepjolkins pret Latviju” (iesniegums Nr. 71243/01), Tiesas 2011.gada 8.marta Tiesas palātas spriedums, kas tika pārsūdzēts un pieņemts izskatīšanai Tiesas Lielajā Palātā.

AMzino_04092012_ MK Parstavja SCI darba pārskats par 2011 gadu

- 92 lietas atradās tiesvedības procesā Tiesas Palātas/Komitejas līmenī.
10. Tā kā iesniedzēji visbiežāk sūdzas par vairākiem iespējamiem Konvencijas vai tās protokolu pantu pārkāpumiem, Tiesa jau sākotnējā stadijā izvērtē visu sūdzību³ pamatotību, daudzas no iesniedzēju sūdzībām noraida kā nepamatotas un valdībai lūdz komentārus tikai par atsevišķām sūdzībām. Vidēji valdības komentāriem Tiesa nosūta aptuveni pusi no iesniedzēju sākotnējām sūdzībām, taču 2011.gadā valdībai komentāru sniegšanai tika nosūtīti tikai 27% (salīdzinoši ar 34% 2010.gadā) no iesniedzēju sākotnējām sūdzībām. Tabulā Nr.4 redzama noraidīto sūdzību dinamika stadijā, kad iesniegums tiek nosūtīts valdības komentāru sniegšanai.
 11. Tabulā Nr.5 ir sniegts to sūdzību apkopojums, kuras nosūtītas valdībai komentāru sniegšanai. Ņemot vērā, ka gandrīz visās saņemtajās lietās sūdzību iesniegusī persona uzskata, ka pārkāpti vairāki Konvencijas vai tās protokolu panti, tabulā viens un tas pats iesniegums var parādīties attiecībā uz vairākiem Konvencijas vai tās protokolu pantiem. Turklāt jāņem vērā, ka sūdzības par iespējamiem Konvencijas 13.panta un 14.panta pārkāpumiem vienmēr ir saistītas ar sūdzību arī par kādu citu Konvencijas vai tās protokolu pantu.
 12. Lai gan joprojām valdības komentāriem tiek nosūtītas sūdzības, kas Tiesā iesniegtas 2004-2005. gadā un skar jautājumus, kas risinājušies vēl deviņdesmitajos gados, vērtējot 2011.gadā un 2012.gada pirmajā pusē valdības komentāriem nosūtīto sūdzību specifiku, vērojamas pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem:
 - nemainīgi daudz sūdzību tiek saņemts par tiesību uz taisnīgu tiesas procesu iespējamiem pārkāpumiem (Konvencijas 6.pants), it īpaši attiecībā uz tiesas neatkarīgumu, tiesvedības ilgumu un pieeju tiesai;
 - 2011.gada sākumā tika saņemts daudz sūdzību par Konvencijas 3.pantu (apstākļi ieslodzījuma vietās, medicīniskā aprūpe, vardarbība no ieslodzījuma vietu darbinieku puses, skatīt Tabulu Nr.6), savukārt gada nogalē un 2012.gada sākumā sūdzības arvien vairāk skāra tiesībsargājošo institūciju veikto darbību pamatotību un atbilstību Konvencijas 8.pantā ietvertajām tiesībām uz privātās un ģimenes dzīves, kā arī mājokļa un korespondences neaizskaramību;
 - 2011.gadā Birojā tika saņemta virkne sūdzību par Konvencijas 5.panta iespējamiem pārkāpumiem saistībā ar pastāvošo rīcībspējas regulējumu un ieviešanu psihiatriskajā slimnīcā piespiedu ārstēšanai;
 - Latvijas valdības komentāriem iepriekšējā gadā tika nosūtītas arī specifiskas un sarežģītas sūdzības par līdz šim pret Latviju neskatītiem jautājumiem (liegta pieeja tiesām jautājumos, kas skar valstu kontinuitāti un noslēgtos starpresoru līgumus).
 13. Atkārtoti jānorāda uz ārkārtīgi zemu to sūdzību procentu, kas tiek nosūtīts Latvijas valdības komentāriem, jo, pirmkārt, liela daļa iesniegumu atsijājas jau sākotnējā iesniegumu filtrēšanas procesā (skatīt Tabulu Nr.1), otrkārt, liela daļa no sūdzībām tiek noraidītas jau pirms nosūtīšanas valdības komentāriem (Tiesā arvien izteiktāk iezīmējas tendence lemt par sūdzību pieņemamību, noraidot acīmredzami nepamatotās sūdzības, nelūdzot valdības komentārus par šīm sūdzībām, skatīt arī 17.rindkopu zemāk un Tabulas Nr.3 un Nr.7). Tādēļ potenciāliem sūdzību iesniedzējiem rūpīgi ir jāsaprot savi pieteikumi Tiesai, pirms tam izsmeļot pieejamos tiesību aizsardzības līdzekļus

Latvijā, kā arī precīzi jānoformulē savas sūdzības, jo daudzu nepamatotu sūdzību starpā var tikt neievērotas tās sūdzības, kas ir pamatotas un atbilstošas izskatīšanai Tiesā.

Biroja darbība attiecībā uz procesā esošajām lietām

14. 2011.gadā Birojs Tiesai vairākās lietās sniedza komentārus par taisnīgu atlīdzību, kā arī papildkomentārus (skatīt Tabulu Nr.8).
15. Laikā no 2000.gada līdz 2011.gadam Latvija bija iesaistījies trešās puses statusā 4 lietās, no tām trīs lietās Latvija iesaistījās sūdzības iesniedzēju pusē, pamatojoties uz Konvencijas 36.panta pirmo punktu⁹, savukārt vienā lietās Latvijas valdības sniedza komentārus trešās puses statusā, pamatojoties uz Konvencijas 36.panta 2.punktu¹⁰. 6 lietās par iespējamiem Konvencijas vai tās protokolu pārkāpumiem Latvijā kā trešā puse bija iesaistījies Krievija, savukārt lietā “*Kononovs pret Latviju*” kā trešā puse bija iesaistījušās divas valstis – Krievija (sūdzības iesniedzēja pusē) un Lietuva (Latvijas valdības pusē). 2011.gadā pirmo reizi pret Latviju izskatāmajā lietā trešās puses statuss tika piešķirts nevalstiskajām organizācijām¹¹, kas bija izteikušas vēlmi iesaistīties lietā atbilstoši Konvencijas 36.panta 2.punktam.

II.3. Tiesas lēmumi

16. Pēdējo gadu laikā lielākā daļa no iesniegtajiem iesniegumiem Tiesā tiek izskatīti saīsinātajā procesā, kas līdztekus ar Konvencijas 14.protokola stāšanos spēkā ir mainījies pieņemto Tiesas nolēmumu pret Latviju proporciju (skatīt Tabulu Nr.7).

Daļējie lēmumi par sūdzību (ne)pieņemamību izskatīšanai pēc būtības.

17. 2011.gadā pieņemti 6 daļējas pieņemamības lēmumi, ar kuriem noraidītas viena vai vairākas no iesniedzēju iesniegumos minētajām sūdzībām, savukārt atlikušās sūdzības tika nosūtītas valdības komentāru sniegšanai (skatīt Tabulu Nr.7). Tādēļ ar daļējiem lēmumiem tiesvedības process viena iesnieguma ietvaros attiecībā uz dažām sūdzībām var noslēgties, bet uz citām turpināties.

Lēmumi par sūdzību nepieņemšanu tālākai izskatīšanai pēc būtības

18. Laikā no 2000.gada līdz 2011.gada beigām Tiesa ir atzinusi par nepieņemamām izskatīšanai pēc būtības 29 lietas, kas bija nosūtītas valdības komentāru sniegšanai. Tādējādi šī lietas var pielīdzināt tām lietām, kurās Tiesa, pasludinot spriedumu, neatzīst

⁹ Konvencijas 36.panta (trešās puses iesaistīšanās) 1.punkts paredz iespēju valstij iesaistīties lietas izskatīšanā trešās puses statusā, sniedzot rakstveida komentārus, kā arī piedaloties tiesas sēdēs, ja sūdzības iesniedzējs ir šīs valsts pilsonis.

¹⁰ Pamatojoties uz Konvencijas 36.panta 2.punktu Tiesas Prezidents var aicināt jebkuru dalībvalsti vai personu sniegt rakstveida komentārus, kā arī piedalīties tiesas sēdēs, lai pienācīgi izspriestu lietas, kurās skartie jautājumi ir nozīmīgi vairākām Konvencijas dalībvalstīm.

¹¹ Lietā „*Mihailovs pret Latviju*” trešās puses statuss tika piešķirts sekojošām nevalstiskajām organizācijām: *European Disability Forum, World Network of Users and Survivors of Psychiatry, un International Disability Alliance.*

Konvencijas pārkāpumu/s. 2011.gadā Tiesa, līdzīgi kā 2010.gadā, šādus lēmumus par sūdzības nepieņemšanu tālākai izskatīšanai pēc būtības ir pieņēmusi 5 lietās:

- Lietā „*Kostjučenkovs pret Latviju*”¹² iesniedzēja sūdzība par vardarbību no citu ieslodzīto puses Liepājas cietumā tika noraidīta, jo nebija iesniegta sešu mēnešu laikā kopš galīgā lēmuma pieņemšanas nacionālajā līmenī. Savukārt sūdzību par vardarbību no citu ieslodzīto puses Jelgavas cietumā Tiesa atzina par acīmredzami nepamatotu, jo iesniedzējs bija sniedzis pretrunīgu informāciju nenorādot, kādi tieši miesas bojājumi viņam tika nodarīti, savukārt valdības iesniegtie dokumenti un ieraksti medicīnas kartē atklāja, ka iesniedzēja vairākkārtējo pārvietošanu no vienas cietuma kameras uz otru izraisīja viņa paša agresīvā uzvedība. Turklāt Eiropas Padomes Spīdzināšanas novēršanas komiteja, kas notikumu laikā bija apmeklējusi Jelgavas cietumu, savā ziņojumā bija norādījusi, ka nebija saņēmusi sūdzības no ieslodzītajiem par vardarbību Jelgavas cietumā.
- Lietā „*Dergačovs pret Latviju*”¹³ iesniedzējs, atsaucoties uz Konvencijas 5.panta 3.punktu, sūdzējās par apcietinājuma ilgumu, tajā skaitā arī par laika posmu, kad spēkā bija jaunais Kriminālprocesa likums (KPL). Tiesa norādīja, ka līdz ar KPL spēkā stāšanos 2005.gada 1.oktobrī tika paredzēta regulāra apcietinājuma pārskatīšana divos tiesu līmeņos; iesniedzēja lietā Rēzeknes tiesa bija lēmusi par piemērotā apcietinājuma pagarināšanu piecas reizes un nevienu no šiem lēmumiem iesniedzējs nebija pārsūdzējis Latgales apgabaltiesā. Līdz ar to Tiesa savu vērtējumu par iesniedzēja apcietinājuma pamatotību un pieejamā tiesību aizsardzības līdzekļa efektivitāti balstīja uz diviem Latgales apgabaltiesas lēmumiem, kas iesniedzēja lietā tika pieņemti pēc tam, kad ar lūgumiem par apcietinājuma pagarināšanu Latgales apgabaltiesā bija griezusies Rēzeknes tiesa. Tiesa konstatēja, ka, izskatot pirmo Rēzeknes tiesas lūgumu, Latgales apgabaltiesa pieņēma labi pamatotu lēmumu, kurā norādīja apcietinājuma pagarināšanas nepieciešamību. Savukārt izskatot otro Rēzeknes tiesas lūgumu, Latgales apgabaltiesa to noraidīja norādot, ka apcietinājuma turpmāka pagarināšana būtu pretrunā samērīguma, tiesiskuma un lietderības principiem, kas nostiprināti KPL. Līdz ar to sūdzība tika atzīta par nepieņemamu tālākai izskatīšanai pēc būtības, jo iesniedzējs nebija izsmēlis KPL paredzētās tiesību aizsardzības iespējas
- Lietā „*Apinis pret Latviju*”¹⁴ Tiesa nepieņēma Gunta Apiņa iesniegumu tālākai izskatīšanai pēc būtības, pamatojoties uz Konvencijas 35.panta 3.(a) apakšpunktu (ļauņprātīgi izmantotas individuālās sūdzības iesniegšanas tiesības), jo iesniedzējs lietas izskatīšanas laikā vairākas reizes bija draudējis Tiesai, kā arī apšaubījis tās

¹² „*Kostjučenkovs pret Latviju*”, (Iesniegums Nr. 19826/04), Tiesas 2011.gada 8.marta lēmums. Pilns Tiesas lēmuma teksts angļu valodā ir pieejams Tiesas nolēmumu datu bāzē: [http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/Pages/search.aspx#{\"documentcollectionid\":\[\"COMMITTEE\",\"DECISION S\",\"COMMUNICATEDCASES\",\"CLIN\",\"ADVISORYOPINIONS\",\"REPORTS\",\"RESOLUTIONS\"\]}](http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/Pages/search.aspx#{\) Lai atrastu lēmumu, jāievada sūdzības iesniedzēja uzvārds bez garumzīmēm un mīkstinaģuma zīmēm, iesnieguma numurs, lēmuma pieņemšanas datums, kā arī kreisajā pusē jāatzīmē lauks „Decisions”.

¹³ „*Dergačovs pret Latviju*”, (Iesniegums Nr. 417/06), Tiesas 2011.gada 12.aprīļa lēmums. Preses relīze latviešu valodā pieejama: <http://www.mfa.gov.lv/lv/Jaunumi/PazinojumiPresei/2011/maijs/11-4/> . Pilns Tiesas lēmuma teksts angļu valodā ir pieejams Tiesas mājas lapā, lai to atrastu, sekot norādēm Supra 12.

¹⁴ „*Apinis pret Latviju*”, (Iesniegums Nr. 46549/06), Tiesas 2011.gada 20.septembra lēmums. Preses relīze latviešu valodā pieejama: <http://www.mfa.gov.lv/lv/Jaunumi/PazinojumiPresei/2011/oktobris/19-1/> . Pilns Tiesas lēmuma teksts angļu valodā ir pieejams Tiesas mājas lapā, lai to atrastu, sekot norādēm Supra 12.

neatkarību. Jāatzīmē, ka šī bija pirmā noraidītā lieta pret Latviju, pamatojoties uz to, ka iesniedzējs ļaunprātīgi izmantoja tiesības sūdzēties Tiesā.

- Lietā „*Nikitina pret Latviju*”¹⁵ Gaļina Ņikitina atsaucās uz Konvencijas 1.Protokola 1.pantu (tiesības uz īpašumu) un sūdzējās par Rīgas domes atteikumu viņai kā mazturīgai personai, kas dzīvo denacionalizētā namā, piešķirt dzīvokli, neskatoties uz to, ka viņa bija sagaidījusi savu kārtu pašvaldības dzīvokļu rindā, un par to, ka nav izpildīts Augstākās tiesas Administratīvo lietu Senāta (AT Senāts) 2008.gada 3.janvāra spriedums, kas atzina par prettiesisku Rīgas domes faktisko rīcību. Visbeidzot, G.Ņikitina sūdzējās par svītrošanu no pašvaldības palīdzības dzīvokļu jautājumos reģistra. Tiesa norādīja, ka iesniedzēja nav pārsūdzējusi administratīvās rajona tiesas lēmumu par pašvaldības atteikumu piešķirt īres dzīvokli apelācijas un kasācijas instancē, savukārt par svītrošanas faktu no dzīvokļu reģistra vispār nav griezusies ar pieteikumu administratīvajā rajona tiesā. Attiecībā uz AT Senāta sprieduma neizpildi Tiesa konstatēja, ka AT Senāts ir atzinis Rīgas domes faktisko rīcību par prettiesisku, tomēr spriedumā nebija nekādas norādes par to, ka iesniedzējai būtu jāpiešķir dzīvoklis. Tiesa tādēļ norādīja, ka iesniedzējai nacionālajos likumos bija paredzēta iespēja griezties tiesā ar pieteikumu par konstatētās prettiesiskās rīcības atlīdzinājumu, pamatojoties uz iepriekšminēto AT Senāta spriedumu, ko iesniedzēja nebija izdarījusi. Ņemot vērā iepriekšminēto, Tiesa šo sūdzību atzina par acīmredzami nepamatotu.
- Lietā „*Pundurs pret Latviju*”¹⁶ Tiesa vienbalsīgi noraidīja Alda Pundura sūdzību par liegto pieeju tiesai, jo viņš nevarēja iesniegt tiesā prasību par zaudējumu atlīdzību, jo viņam nebija zināma vainīgās personas identitāte, kas tika noskaidrota tikai izmeklēšanas laikā. A.Pundurs, atsaucoties uz Konvencijas 6.panta 1.punktu (tiesvedības ilgums) sūdzējās arī par veiktās izmeklēšanas ilgumu, savukārt atsaucoties uz Konvencijas 13.pantu (tiesības uz efektīvu aizskarto tiesību aizsardzību) – par liegto iespēju aizstāvēt savas tiesības, griežoties tiesā gan krimināllietas, gan civillietas, gan administratīvās lietas ietvaros. Tiesa norādīja, ka ceļu satiksmes negadījuma izmeklēšanas laikā A.Pundurs nekad nebija griezies atbildīgajās iestādēs ar lūgumu atlīdzināt zaudējumus. Turklāt, pat ja ceļu satiksmes negadījuma rezultātā netika ierosināta krimināllieta, vainīgā persona tika noskaidrota un sodīta administratīvā kārtā. Tiesa konstatēja, ka A.Pundurs tika informēts par administratīvās lietas izskatīšanas rezultātiem, līdz ar to viņam bija iespēja iesniegt civilprasību pret vainīgo personu. Tā rezultātā Tiesa vienbalsīgi noraidīja Alda Pundura iesniegto pieteikumu kā nepamatotu un nevērtēja sūdzību arī Konvencijas 13.panta kontekstā. Savukārt sūdzība par izmeklēšanas ilgumu tika noraidīta kā nepamatota, jo atbildīgās iestādes bija noskaidrojušas vainīgo personu un to sodījušas administratīvā kārtā.

¹⁵ „*Nikitina pret Latviju*”, (Iesniegums Nr. 33666/08), Tiesas 2011.gada 20.septembra lēmums. Preses relīze latviešu valodā pieejama: <http://www.mfa.gov.lv/lv/Jaunumi/PazinojumiPresei/2011/oktobris/19-1/> . Pilns Tiesas lēmuma teksts angļu valodā ir pieejams Tiesas mājas lapā, lai to atrastu, sekot norādēm Supra 12.

¹⁶ „*Pundurs pret Latviju*”, (Iesniegums Nr. 43372/02), Tiesas 2011.gada 20.septembra lēmums. Preses relīze latviešu valodā pieejama: <http://www.mfa.gov.lv/lv/Jaunumi/PazinojumiPresei/2011/oktobris/19-1/> . Pilns Tiesas lēmuma teksts angļu valodā ir pieejams Tiesas mājas lapā, lai to atrastu, sekot norādēm Supra 12.

AMzino_04092012_ MK Parstavja SCI darba pārskats par 2011 gadu

19. 2011.gada 6.decembrī Tiesas palāta kā nepieņemamu tālākai izskatīšanai pēc būtības noraidīja lietu „Šulcs un citi pret Latviju”¹⁷. Šī ir vienīgā lieta, kuru 2011.gadā Tiesa noraidīja bez nosūtīšanas valdībai komentāru sniegšanai. Ivars Šulcs un 22 citi pieteicēji, atsaucoties uz Konvencijas 1.protokola 1.pantu sūdzējās, ka līdz ar 2009. gadā ieviestajiem taupības pasākumiem līdz 50 % no algas apmēra tika samazināts viņiem jau piešķirtais vai aprēķinātais strādājošo vecāku pabalsts. Iesniedzēji uzskatīja, ka ir pārkāpts tiesiskās palāvības princips, jo likumdevējs nebija paredzējis pietiekamu pārejas periodu minētajam taupības pasākumam. Tiesa savā lēmumā, vairākas reizes atsaucoties uz Satversmes tiesas spriedumu lietā Nr. 2009-44-01¹⁸ secināja, ka minētais pabalstu samazinājums bija noteikts likumā, tam bija leģitīms mērķis (atjaunot valsts sociālā budžeta balansu), kā arī ar veiktajiem pasākumiem tika ievērots taisnīgs līdzsvars starp vispārējām sabiedrības interesēm un iesniedzēju interesēm. Tiesa atzīmēja, ka 2008.gadā ieviestais strādājošo vecāku pabalsta apmērs 70 % apmērā no algas bija daudz labvēlīgāks, nekā paredzēts Starptautiskās Darba Organizācijas Maternitātes aizsardzības konvencijā, un kā bija norādīts iepriekšminētajā Satversmes tiesas spriedumā, kompensēja ne tikai zaudējumus, kas radās vienam no vecākiem uzņemoties rūpes par bērnu, kas jaunāks par viena gada vecumu, bet faktiski radīja iespēju palielināt ienākumus, vecākam ar lielāko algu turpinot darbu un papildus saņemot arī pabalstu algas apmērā. Tiesa uzsvēra, ka Konvencijas 1.protokola 1.pants negarantē tiesības uz pabalstu konkrētā apmērā un secināja, ka šajā situācijā iesniedzējiem pastāvēja izvēles iespēja – turpināt pilnas slodzes darbu un saņemt algu pilnā apmērā, vai arī turpināt darbu un papildus saņemt vecāku pabalstu apmēram 50 % apmērā no algas; iespējas, kuru šajā gadījumā bija izvēlējusies lielākā daļa no iesniedzējiem. Tiesa tādēļ secināja, ka iesniedzējiem minētajā situācijā bija garantēts ienākumu aizvietojošs, tādēļ apstrīdētais taupības pasākums bija proporcionāls.
20. Jāsecina, ka joprojām liels skaits iesniegumu par iespējamiem Konvencijas vai tās protokolu pārkāpumiem Latvijā tiek noraidīti pēc valdības komentāru iesniegšanas un tādēļ ka netiek izpildīti sākotnējie kritēriji sūdzības iesniegšanai Tiesā (skatīt Tabulas Nr.1,4,7). Šajā aspektā Latvijas noraidīto lietu apjoms atšķiras no noraidīto lietu proporcijas par iespējamiem Konvencijas vai tās protokolu pārkāpumiem Lietuvā un Igaunijā (skatīt Tabulu Nr.9).

Lēmumi par lietu svītrošanu

21. Laikā no 2000.gada līdz 2010.gada beigām Tiesa ar lēmumu ir svītrojusi no izskatāmo lietu saraksta 66 lietas, kuras bija nosūtītas Latvijai valdības komentāru sniegšanai. Savukārt 2011.gadā Tiesa pieņēma lēmumu par 11 lietu svītrošanu no izskatāmo lietu saraksta:
- **2 gadījumos** lieta svītrota, jo Latvijas valdība ar sūdzību iesniedzējiem **noslēgusi mierizlīgumu**¹⁹;

¹⁷ „Šulcs un citi pret Latviju”, (Iesniegums Nr. 42923/10), Tiesas 2011.gada 6.decembra lēmums.

¹⁸ Satversmes tiesas 2010.gada 15.marta spriedums lietā Nr.2009-44-01 „Par likuma „Par valsts pensiju un valsts pabalstu izmaksu laika periodā no 2009. gada līdz 2012. gadam” 5. panta pirmās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1., 91. un 110. pantam”.

¹⁹ “Dudarevs pret Latviju” (Iesniegums Nr.28621/10), Tiesas 2011.gada 14.jūnija lēmums, “Bogdanovs - Migalevs pret Latviju”, (Iesniegums Nr.25761/02), Tiesas 2011.gada 18.janvāra lēmums.

AMzino_04092012_ MK Parstavja SCI darba pārskats par 2011 gadu

- **2 lietās Tiesa lietu svītrojusi pēc valdības vienpusējās deklarācijas iesniegšanas**, jo puses nevarēja vienoties par mierizlīguma nosacījumiem, vai arī nepiekrita Tiesas piedāvātajam mierizlīguma variantam²⁰;
- **7 lietās Tiesa lietu svītrojusi no izskatāmo lietu saraksta, jo sūdzību iesniedzēji vairs nevēlējās uzturēt savu sūdzību, bija pazuduši vai miruši**²¹.

22. Liels noraidīto lietu lēmumu īpatsvars iesniedzēju zaudētās intereses dēļ vēlreiz norāda uz Tiesas noslogotību, jo sūdzību iesniedzējiem nākas gaidīt vairākus gadus, līdz Tiesa uzsāk lietas izskatīšanu. Šo gadu laikā interese noplok, iesniedzēji maina dzīvesvietas adresi, par to nepaziņojot Tiesai, līdz ar to daudzas potenciāli nozīmīgas sūdzības, kas varētu ietekmēt Latvijas atbildīgo iestāžu turpmāk pieņemto lēmumu un darbību kvalitāti, tiek svītrotas.
23. 2011.gadā valdība pieņēma lēmumus par mierizlīguma procesa uzsākšanu vai vienpusējās deklarācijas iesniegšanu 2 lietās. Kopā laikā no 2000.gada līdz 2010.gada 31.decembrim mierizlīguma/vienpusējās deklarācijas process tika uzsākts 57 lietās, kas uz 2011.gada 31.decembri atradās dažādās stadijās:
- 1 lietā mierizlīgums ir noslēgts un apstiprināts ar Tiesas spriedumu, mierizlīguma izpilde ir pabeigta un ir pieņemta deklarācija par sprieduma izpildi;
 - 20 lietās mierizlīgums ir noslēgts un apstiprināts ar Tiesas lēmumu, mierizlīguma izpilde ir pabeigta;
 - 8 lietas tika svītrotas no Tiesā izskatāmo lietu saraksta, nepabeidzot mierizlīguma/vienpusējās deklarācijas procesu, jo sūdzību iesniedzēji vairs nevēlējās uzturēt savu sūdzību vai neatbildēja uz Tiesas vēstulēm;
 - 3 lietās tika pieņemti Tiesas spriedumi, atzīstot Konvencijas pārkāpumus un piespriežot izmaksāt iesniedzējiem kompensāciju. Vienā no lietām Tiesa uz valdības iesniegto vienpusējo deklarāciju neatbildēja, kā arī nekommentēja to spriedumā, bet divās lietās pārkāpumi tika atzīti attiecībā uz tām iesniedzēja sūdzībām, par kurām nebija iesniegta vienpusējā deklarācija;
 - 1 lietā mierizlīguma sarunu process tika pārtraukts un tika pasludināts Tiesas spriedums, atzīstot Konvencijas pārkāpumu;
 - 17 lietās iesniedzēji nebija piekrituši piedāvātajam mierizlīgumam, tādēļ Latvijas valdība bija iesniegusi Tiesā vienpusējās deklarācijas, kas tika apstiprinātas ar Tiesas lēmumu un to izpilde ir pabeigta²²;

²⁰ “Žerebkovs pret Latviju”, (Iesniegums Nr.19615/03), Tiesas 2011.gada 22.marta lēmums, “Pozņakovs pret Latviju”, (Iesniegums Nr.32734/03), Tiesas 2011.gada 22.februāra lēmums.

²¹ “Seletickis pret Latviju”, (Iesniegums Nr.22722/06), Tiesas 2011.gada 14.jūnija lēmums, “Vasiljevs pret Latviju”, (Iesniegums Nr.5433/05), Tiesas 2011.gada 31.maija lēmums, “Bojārinovs pret Latviju”, (Iesniegums Nr.7047/02), Tiesas 2011.gada 23.augusta lēmums, “Treimanis pret Latviju”, (Iesniegums Nr.7108/06), Tiesas 2011.gada 3.maija lēmums, “Līdaks pret Latviju”, (Iesniegums Nr.45396/04), Tiesas 2011.gada 22.marta lēmums, “Zutis pret Latviju”, (Iesniegums Nr.24395/06), Tiesas 2011.gada 11.oktobra lēmums, “Gvozdeckis pret Latviju”, (Iesniegums Nr.25460/04), Tiesas 2011.gada 18.oktobra lēmums.

²² To skaitā iekļauti arī Tiesas 2009.gada 10.februāra lēmums lietā “Jeronovičs pret Latviju”, ar kuru daļa no iesniedzēja sūdzībām tika pieņemtas tālākai izskatīšanai pēc būtības un 2009.gada 1.decembrī tika pasludināts spriedums lietā (skatīt arī 38.rindkopu) un Tiesas 2010.gada 25.maijā lēmums lietā “Epnors - Gefnors pret Latviju”, ar kuru daļa no iesniedzēja sūdzībām tika pieņemtas tālākai izskatīšanai pēc būtības.

- 2 lietās valdības iesniegtā vienpusējā deklarācija ar Tiesas lēmumu tika noraidīta un tika turpināts process lietā, šobrīd tiek gaidīts Tiesas galīgais nolēmums;
- 1 lietā valdība nepiekrita Tiesas piedāvātajam mierizlīgumam un iesniedza vienpusējo deklarāciju, šobrīd tiek gaidīts Tiesas lēmums;
- 1 lietā iesniedzējs nav piekritis piedāvātajam mierizlīgumam un Latvijas valdība ir iesniegusi Tiesā vienpusējo deklarāciju, tiek gaidīts Tiesas lēmums;
- 2 lietās tika iesniegta valdības vienpusējā deklarācija par daļu no iesniedzēju sūdzībām, attiecībā uz pārējām iesniedzēju sūdzībām process tika turpināts;
- 2 lietās mierizlīgums bija noslēgts un apstiprināts ar Tiesas lēmumu, mierizlīgumi atradās to izpildes procesā EPMVK.

II.4. Tiesas spriedumi

24. Laika posmā no 2000.gada līdz 2011.gada 31.decembrim, izlemjot sūdzības par iespējamiem Konvencijas vai tās protokolu pārkāpumiem Latvijā, Tiesa ir pieņēmusi vienu Tiesas komitejas spriedumu, 45 Tiesas palātas spriedumus²³ un sešus Tiesas Lielās palātas spriedumus. Papildus tam četri spriedumi ir pasludināti lietās, kur Latvija bija iesaistījies trešās puses statusā (skatīt arī 15.rindkopu augstāk).
25. 2011.gada laikā Tiesa kopā pieņēma 1229 Tiesas palātas spriedumus 7 tiesnešu sastāvā, 269 Tiesas komitejas spriedumus trīs tiesnešu sastāvā un 13 Tiesas Lielās palātas spriedumus 17 tiesnešu sastāvā. Lietās par iespējamiem Konvencijas vai tās protokolu pārkāpumiem Latvijā 2011.gada laikā Tiesa pieņēma 12 spriedumus, no tiem 11 Tiesas palātas spriedumus un vienu Tiesas komitejas spriedumu. Turklāt viens spriedums tika pasludināts lietā, kurā Latvija bija iesaistījies trešās puses statusā (skatīt 29.rindkopu zemāk).
26. No iepriekšējā rindkopā minētajiem 12 spriedumiem divos Tiesa atzina, ka Konvencija nav pārkāpta, bet atlikušajos 10 ticis konstatēts vismaz viens Konvencijas pārkāpums. Tomēr uz 2011.gada 31.decembri visi pasludinātie spriedumi vēl nebija stājušies spēkā. Tā par Tiesas palātas 2011.gada 13.decembrī pasludināto spriedumu lietā „*X. pret Latviju*” Latvijas valdība iesniedza apelācijas sūdzību un lieta ir nozīmēta izskatīšanai Tiesas Lielajā Palātā 2012.gada 10.oktobrī. Savukārt lietā „*Vistiņš un Perepjolkins pret Latviju*” Tiesas palātas spriedumu, kurā netika atzīts Konvencijas 1.Protokola 1.panta pārkāpums, pārsūdzēja pieteikuma iesniedzēji. Arī šajā lietā Tiesas Lielajā Palātā 2012.gada 11.janvārī notika tiesas sēde un šobrīd tiek gaidīts Tiesas Lielās Palātas spriedums. Turpmākajās rindkopās uzskaitītie 2011.gadā pasludinātie spriedumi ir stājušies spēkā.

Spriedums, kurā pārkāpums nav atzīts

²³ Iekļauti arī tie spriedumi, kuri uz 2011.gada 31.decembri bija pasludināti, bet vēl nebija stājušies spēkā.
AMzino_04092012_ MK Parstavja SCI darba pārskats par 2011 gadu

27. Lietā „*Liģeres pret Latviju*”²⁴ iesniedzējas sūdzējās par nesamērīgi ilgo lietas izskatīšanu nacionālajās tiesās Konvencijas 6.panta 1.punkta izpratnē. Tiesa atzina, ka tā kā tiesvedība ar iesniedzēju prasību pret SIA „Rīgas krematorija” par zaudējumu un morālā kaitējuma atlīdzību kriminālprocesa ietvaros bija cieši saistīta ar tai sekojošo tiesvedību civilprocesa ietvaros, jautājums par tiesvedības ilguma samērīgumu nacionālajās tiesās šajā lietā ir jāvērtē kā vienots process. Izvērtējot procesa ilguma samērīgumu (četri gadi, viens mēnesis un 25 dienas piecās tiesu instancēs), un ņemot vērā lietas sarežģītību, iesniedzēju un attiecīgo valsts amatpersonu rīcību, kā arī iesniedzēju skarto interešu raksturu, Tiesa uzskatīja, ka zināma daļa no atbildības par kopējo kriminālprocesa un tam sekojošā civilprocesa ilgumu ir jāuzņemas pašām iesniedzējām, jo kriminālprocesa ietvaros viņas nebija pietiekami pamatojošas savu civilprasību, tādējādi liedzot nacionālajām tiesām šī procesa ietvaros izskatīt un apmierināt viņu civilprasību. Savukārt prasību par zaudējumu un morālā kaitējuma atlīdzināšanu civiltiesiskā kārtībā iesniedzējas iesniedza tikai pēc gada ilga pārtraukuma. Līdz ar to Tiesa atzina, ka šajā lietā nav noticis Konvencijas 6.panta 1.punkta pārkāpums.

Sprīdumi, kuros ir atzīti Konvencijas pārkāpumi

28. No spriedumiem, kas pasludināti 2011.gadā un ir stājušies spēkā, deviņos spriedumos Tiesa ir konstatējusi vismaz vienu Konvencijas panta pārkāpumu. Piecos no deviņiem spriedumiem Tiesa par konstatētajiem pārkāpumiem ir piešķīrusi kompensācijas.

- Lietā „*Gasiņš pret Latviju*”²⁵, kurā iesniedzēja sūdzības skāra krimināllietas izskatīšanu vēl vecā Latvijas Kriminālprocesa kodeksa laikā, Tiesa vienbalsīgi konstatēja Konvencijas 5.panta 1.(c) punkta pārkāpumu attiecībā uz daļu no pirmstiesas apcietinājuma, Konvencijas 5.panta 3.punkta (pirmstiesas apcietinājuma ilgums) un Konvencijas 5.panta 4.punkta (pirmstiesas apcietinājuma kontrole) pārkāpumus. Tiesa nekonstatēja Konvencijas pārkāpumus attiecībā uz iesniedzēja sūdzībām par Konvencijas 6.panta 1.punktu (kopējais kriminālprocesa ilgums) un Konvencijas 5.panta 2.punktu, kā arī 6.panta 3 (a) punktu (tiesības tikt informētam par aizturēšanas iemesliem un celto apsūdzību), savukārt sūdzību par Konvencijas 6.panta 3 (c) punktu (tiesības uz aizstāvi kriminālprocesā) Tiesa noraidīja kā acīmredzami nepamatotu. Kompensācija šajā lietā netika piešķirta, jo iesniedzējs to nebija prasījis.
- Lietā „*Čerņikovs pret Latviju*”²⁶ 2011.gada 31.maijā tika pieņemts pirmais spriedums pret Latviju Tiesas komitejas trīs tiesnešu sastāvā, atzīstot Konvencijas 5.panta 3.punkta (pirmstiesas apcietinājuma ilgums) un Konvencijas 6.panta 1.punktu (kopējais kriminālprocesa ilgums) pārkāpumu. Tiesa uzskatīja, ka lielāko aizkavēšanos kriminālprocesā radīja lietas

²⁴ Iesniegums Nr.17/02, Tiesas 2011.gada 28.jūnija spriedums, spēkā no 2011.gada 28.novembra. Preses relīze un fakti izklāsts latviešu valodā pieejami:

<http://www.mfa.gov.lv/lv/Jaunumi/PazinojumiPresei/2011/junijs/28-2/>

²⁵ Iesniegums Nr.69458/01, Tiesas 2011.gada 19.aprīļa spriedums, spēkā no 2011.gada 19.jūlija. Preses relīze latviešu valodā pieejama: <http://www.mfa.gov.lv/lv/Jaunumi/PazinojumiPresei/2011/aprilis/19-5/>.

²⁶ Iesniegums Nr.71071/01, Tiesas 2011.gada 31.maija spriedums. Preses relīze un lietas fakti izklāsts latviešu valodā pieejams: <http://www.mfa.gov.lv/lv/Jaunumi/PazinojumiPresei/2011/majjs/31-2/>, sprieduma tulkojums publicēts laikrakstā Latvijas Vēstnesis 2012.gada 4.aprīlī Nr.54(4657).

AMzino_04092012_MK Parstavja SCI darba pārskats par 2011 gadu

iztiesāšanas uzsākšana vienu gadu un septiņus mēnešus pēc lietas nosūtīšanu iztiesāšanai, kā arī apstākļi, ka Rīgas apgabaltiesas sēdes nenotika ar regulāriem samērīgiem intervāliem. Kompensācija šajā lietā netika piešķirta, jo iesniedzējs nebija precizējis savu prasību Tiesas noteiktajā termiņā.

- Lietā „*Birznieks pret Latviju*”²⁷ Tiesa vienbalsīgi atzina Konvencijas 5.panta 1.(c) punkta daļēju pārkāpumu, Konvencijas 5.panta 3.punkta pārkāpumu, Konvencijas 5.panta 4.punkta pārkāpumu, tā kā apcietinājuma piemērošana un pārskatīšana iesniedzēja krimināllietā notika atbilstoši KPK normām, kuras Tiesa jau iepriekš regulāri bija kritizējusi citos spriedumos. Tiesa, atsevišķi izvērtējot iesniedzēja sūdzības par Konvencijas 3.panta iespējamiem pārkāpumiem, konstatēja, ka spēka pielietošana pret iesniedzēju nebija sasniegusi minimālās bardzības līmeni, turklāt to bija izprovocējusi iesniedzēja paša agresīvā uzvedība un draudi cietuma sargiem, un incidenti tika efektīvi izmeklēti prokuratūras iestādēs. Vērtējot sūdzību par uzturēšanās apstākļiem, Tiesa konstatēja, ka iesniedzējs ar nebija vērsies kompetentajās nacionālajās iestādēs, savukārt jautājumā par medicīniskās aprūpes kvalitāti Tiesa piekrita Medicīniskās aprūpes un darbības ekspertīzes kvalitātes kontroles inspekcijas secinājumiem, kuros iesniedzēja medicīniskajā aprūpē pārkāpumi netika konstatēti. Visas iesniedzēja sūdzības par Konvencijas 6.panta 1.punkta iespējamiem Tiesa noraidīja kā acīmredzami nepamatotas. Vērtējot sūdzību par Konvencijas 8.panta iespējamo pārkāpumu, Tiesa atzina, ka iesniedzēja korespondences cenzūra tika veikta saskaņā ar likumu un tai bija legītīms mērķis, tomēr, atsaucoties uz atzinumu, kuru bija sniedzis Valsts Cilvēktiesību birojs, Tiesa uzskatīja, ka iesniedzēja gadījumā iejaukšanās viņa tiesībās uz korespondences neaizskaramību nebija nepieciešama demokrātiskā sabiedrībā, un tādēļ konstatēja Konvencijas 8.panta pārkāpumu. Savukārt attiecībā uz Konvencijas 34.panta iespējamo pārkāpumu Tiesa atzīmēja lietas materiālos esošo iesniedzējam adresēto atbildīgā Rīgas apgabaltiesas tiesneša vēstuli, kurā bija norādīts, ka iesniedzējam ir „tiesības vērsties Tiesā tikai pēc viņa krimināllietas iztiesāšanas pabeigšanas Latvijas tiesās”. Tiesa uzskatīja, ka šāda rīcība pati par sevi ir uzskatāma par šķērslī Konvencijas 34.pantā noteikto tiesību realizācijai un konstatēja pārkāpumu. Kompensācija šajā lietā netika piešķirta.
- Lietā „*Leja pret Latviju*”²⁸ vienbalsīgi tika konstatēts Konvencijas 34.panta (aizliegums traucēt personas sazināšanos ar Tiesu) pārkāpums saistībā ar iesniedzēja 1998.gada 8.oktobra Eiropas Cilvēktiesību komisijai adresētās vēstules nenosūtīšanu no Jelgavas cietuma. Tiesa uzskatīja, ka šajā lietā trūkst vērā ņemami izskaidrojumi, kādēļ iesniedzēja 1998.gada 8.oktobra vēstule tā vietā, lai to nosūtītu Tiesai, tika nosūtīta Ģenerālprokuratūrai. Tiesa piešķīra iesniedzējam morālā kaitējuma atlīdzību 1 000 eiro apmērā.

²⁷ Iesniegums Nr.65025/01, Tiesas 2011.gada 31.maija spriedums, spēkā no 2011.gada 31.augusta Preses relīze un lietas faktu izklāsts latviešu valodā pieejams:

<http://www.mfa.gov.lv/lv/Jaunumi/PazinojumiPresei/2011/maijs/31-2/>

²⁸ Iesniegums Nr.71072/01), Tiesas 2011.gada 14.jūnija spriedums, spēkā no 2011.gada 14.septembra. Sprieduma tulkojums latviešu valodā publicēts laikrakstā Latvijas Vēstnesis 2012.gada 4.aprīlī Nr.54(4657). AMzino_04092012_ MK Parstavja SCI darba paskats par 2011 gadu

- Lietā "*Karņejevs pret Latviju*"²⁹ Tiesa vienbalsīgi konstatēja Konvencijas 5.panta 4.punkta pārkāpumu un noraidīja sūdzību par Konvencijas 5.panta 1 (c) punkta iespējamo pārkāpumu. Attiecībā uz iesniedzēja sūdzībām par Konvencijas 5.panta 3.punktu un Konvencijas 6.panta 1.punktu iespējamiem pārkāpumiem Tiesa pieņēma Latvijas valdības iesniegto vienpusējo deklarāciju, kurā iesniedzējam tika piedāvāts izmaksāt kompensāciju 2900 eiro (2039 latu) apmērā. Jautājumā par apcietinājuma pamatojuma regulāras kontroles trūkumu pēc tam, kad lieta nodota iztiesāšanai, Tiesa, atsaucoties uz judikatūru citās lietās par sūdzībām no Latvijas, konstatēja, ka KPK normas neparedzēja apcietinājuma regulāru pārskatīšanu pēc krimināllietas nodošanas iztiesāšanai un apcietinājums parasti palika negrozīts līdz pirmās instances sprieduma pasludināšanai. Turklāt šajā lietā apstiprinājumu tam, ka iesniedzējam nebija citas iespējas panākt piemērotā apcietinājuma pārskatīšanu, bija devis arī lietu iztiesājošais tiesnesis. Visbeidzot Tiesa atsaucās uz Satversmes tiesas spriedumu lietā Nr.2003-03-01, norādot, ka kopš 2003.gada 1.oktobra pastāvošā kārtība tika mainīta un lēmumus, ar kuriem apcietinājums tika piemērots saskaņā ar KPK 77.panta septīto daļu, bija jāpieņem, nodrošinot apcietinātā tiesības uz taisnīgu tiesu, proti, klātesot pašam apcietinātajam/viņa aizstāvim. Rezultātā Tiesa šajā lietā konstatēja Konvencijas 5.panta 4.punkta pārkāpumu.
- Lietā "*L.M. pret Latviju*"³⁰ Tiesa vienbalsīgi konstatēja Konvencijas 5.panta 1.(e) punkta pārkāpumu un noraidīja iesniedzējas sūdzību par Konvencijas 5.panta 4.punkta iespējamo pārkāpumu. Iesniedzēja 1999.gada 7.martā tika ievietota Liepājas psihoneiroloģiskajā slimnīcā, pamatojoties uz Ārstniecības likuma 68.pantu. Izvērtējot iesniedzējas sūdzību Tiesa kritizēja Ārstniecības likuma 68.pantu, kura neskaidrais regulējums pieļāva ļoti plaši interpretēt nosacījumus personas ievietošanai slimnīcā pret tās gribu, kā arī neparedzēja pietiekamas garantijas pret patvaļīgu turpmāku piespiedu ārstēšanu slimnīcā, jo ne likumā, ne tā piemērošanas praksē nebija noteikts ārstu pienākums sniegt informāciju par piespiedu ārstēšanas iemesliem un noteikt piespiedu ārstēšanas termiņu, kā arī ņemt vērā attiecīgā pacienta viedokli saistībā ar piespiedu ārstēšanas nepieciešamību. Vērtējot ārstu konsīlija, kas izvērtēja iesniedzējas veselības stāvokli, objektivitāti un neatkarību, Tiesa konstatēja, ka šī konsīlija sastāvā bija tikai Liepājas psihoneiroloģiskās slimnīcas ārsti, turklāt viens no tiem bija ārsts, kurš bija nozīmējis iesniedzējas hospitalizāciju. Turklāt Tiesa atzīmēja, ka notikumu laikā spēkā esošās nacionālās tiesību normas neparedzēja izvērtēt iespēju piemērot alternatīvus un mazāk ierobežojošus ārstniecības pasākumus, periodiski izvērtēt nepieciešamību personas turpmākai piespiedu ārstēšanai slimnīcā, kā arī neparedzēja iespēju pārsūdzēt lēmumu par piespiedu ievietošanu slimnīcā. Tiesa šajā lietā daļēji apmierināja iesniedzējas

²⁹ Iesniegums Nr. 62609/00, Tiesas 2009.gada 16.jūlija spriedums, spēkā no 2009.gada 16.oktobra. Preses relīze un lietas faktu izklāsts latviešu valodā pieejams:

<http://www.mfa.gov.lv/lv/Jaunumi/PazinojumiPresei/2009/julijis/16-2/> .

³⁰ Iesniegums Nr.26000/02, Tiesas 2011.gada 19.jūlija spriedums, spēkā no 2011.gada 19.oktobra. Preses relīze un lietas faktu izklāsts latviešu valodā pieejams:

<http://www.mfa.gov.lv/lv/Jaunumi/PazinojumiPresei/2011/julijis/19-4/> .

AMzino_04092012_ MK Parstavja SCI darba paskats par 2011 gadu

prasību par morālā kaitējuma atlīdzību, piešķirot viņai 9 000 eiro, kā arī piešķirta atlīdzību 200 eiro apmērā par tiesāšanās izdevumiem.

- Lietā "*Longa Yonkey pret Latviju*"³¹ Tiesa vienbalsīgi atzina Konvencijas 5.panta 1.(f) punkta pārkāpumus attiecībā uz iesniedzēja – Kamerūnas pilsoņa aizturēšanu atsevišķos periodos laika posmā no 2008.gada 23.decembra līdz 2010.gada 9.janvārim. Tiesa atsevišķi vērtēja periodus, kad iesniedzējs bija aizturēts kā patvēruma meklētājs, un posmus, kad iesniedzējs bija aizturēts nolūkā viņu izraidīt no Latvijas. Tiesa atzina, ka iesniedzēja aizturēšana līdz 2009.gada 20.maijam, kad stājās spēkā Administratīvās rajona tiesas lēmums par tiesvedības izbeigšanu pirmajā patvēruma piešķiršanas procesā, tika īstenota saskaņā ar likumu un bija pamatota. Turpretim no 2009.gada 20.maija līdz 2009.gada 9.jūnijam, kad Iekšlietu ministrijas Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde pieņēma lēmumu par iesniedzēja piespiedu izraidīšanu, viņa aizturēšana saskaņā ar Patvēruma likuma 14.pantu neatbilda Konvencijas prasībām, jo uz to brīdi jau bija izbeidzies iesniedzēja patvēruma meklētāja tiesiskais statuss Latvijā. Pamatojoties uz tiem pašiem apsvērumiem, Tiesa uzskatīja, ka nebija tiesiska pamata iesniedzēja aizturēšanai laika posmā no 2009.gada 10.jūlija līdz 16.septembrim un no 2009.gada 23.oktobra līdz 2.novembrim, jo Patvēruma likums neparedzēja aizturēšanu pēc patvēruma procedūras pabeigšanas. Tiesa atzina, ka iesniedzēja aizturēšana laika posmā no 2009.gada 9.jūnija līdz 10.jūlijam pārkāpa Konvencijas 5.panta prasības, jo attiecībā uz personām, kurām bija atteikts piešķirt bēgļa vai alternatīvo statusus Latvijā, Imigrācijas likuma normas nebija pietiekami skaidras un precīzas, kā rezultātā iesniedzējs nevarēja paredzēt, ka attiecībā uz viņu uzreiz tiks pieņemts lēmums par piespiedu izraidīšanu, nedodot iespēju izbraukt no valsts labprātīgi. Savukārt attiecībā uz laika posmu no 2009.gada 2.novembra līdz 2010.gada 9.janvārim, kad iesniedzēja aizturēšana tika īstenota, pamatojoties uz lēmumu par piespiedu izraidīšanu, Tiesa uzskatīja, ka Imigrācijas likumā šī kārtība bija pietiekami precīzi atrunāta un tādēļ tā bija likumīga un pamatota. Visbeidzot Tiesa uzskatīja, ka iesniedzēja izraidīšana no Latvijas 2010.gada 9.janvārī tika īstenota patvaļīgi, ņemot vērā, ka Valsts robežsardze bija informēta par iesniedzēja 2010.gada 5.janvārī uzsākto patvēruma procedūru, pamatojoties uz humanitāriem apsvērumiem, un ka iesniedzējs, kurš attiecīgajā laika posmā bija uzskatāms par patvēruma meklētāju, nevarēja tikt izraidīts. Tiesa daļēji apmierināja iesniedzēja prasību par morālā kaitējuma atlīdzību, piešķirot 9 000 eiro.
- Lietā "*Beiere pret Latviju*"³², Tiesa vienbalsīgi konstatēja Konvencijas pārkāpumu saistībā ar iesniedzējas ievietošanu psihiatriskajā slimnīcā, lai veiktu ar Saldus rajona tiesas 2002.gada 2.maija lēmumu nozīmēto stacionāro tiesu psihiatrisko ekspertīzi par iesniedzējas rīcību ierosinātā kriminālprocesa ietvaros. Tiesa norādīja, ka saskaņā ar Konvencijas 5.panta 1.punkta (b)

³¹ Iesniegums Nr. 57229/09), Tiesas 2011.gada 15.novembra spriedums, spēkā no 2012.gada 15.februāra. Preses relīze un lietas faktu izklāsts latviešu valodā pieejams:

<http://www.mfa.gov.lv/lv/Jaunumi/PazinojumiPresei/2011/novembris/15-3/> .

³² Iesniegums Nr.30954/05, Tiesas 2011.gada 29.novembra spriedums, spēkā no 2012.gada 29.februāra. Preses relīze un lietas faktu izklāsts latviešu valodā pieejams:

<http://www.mfa.gov.lv/lv/Jaunumi/PazinojumiPresei/2011/novembris/29-8/> .

AMzino_04092012_ MK Parstavja SCI darba paskats par 2011 gadu

apakšpunktu, personas brīvība var tikt ierobežota, ja tā nav pildījusi tiesas lēmumu. Tiesa uzsvēra, ka lēmums par stacionārās tiesu ekspertīzes nozīmēšanu tika pieņemts bez iesniedzējas klātbūtnes tiesas sēdē, kā arī neinformējot viņu par tiesas sēdes datumu. Tāpat iesniedzēja nebija informēta, ka viņai šajā lietā bija nozīmēts aizstāvis, kurš nekad ar viņu nebija ticis. Par Saldus rajona tiesas lēmumu iesniedzēja uzzināja tikai pēc piespiedu nogādāšanas psihiatriskajā slimnīcā, tādējādi viņai netika dota iespēja brīvprātīgi sev ērtā laikā izpildīt tiesas lēmumu par stacionāro tiesu psihiatrisko ekspertīzi. Tiesa uzskatīja, ka iesniedzējai netika nodrošināta pietiekama aizsardzība pret patvaļīgu brīvības atņemšanu un konstatēja Konvencijas 5.panta 1.(b) punkta pārkāpumu. Tiesa apmierināja iesniedzējas prasību par morālā kaitējuma atlīdzību, piešķirot viņai 9 000 eiro.

- Lietā „*Zandbergs pret Latviju*”³³, izskatot iesniedzēja sūdzības par Konvencijas 5.panta 3.punkta iespējamiem pārkāpumiem, Tiesa atsevišķi izvērtēja iesniedzēja sūdzību par pirmstiesas apcietinājumu ASV un pirmstiesas apcietinājumu Latvijā pēc viņa izdošanas. Attiecībā uz pirmo laika posmu Tiesa konstatēja, ka indivīdam trešajā valstī piemērotā pirmstiesas apcietinājuma ilgums neuzliek nekādus pienākumus Konvencijas dalībvalstīm, turklāt KPK normas noteica, ka laiks, ko persona ārvalstī pavadā apcietinājumā, netiek ieskaitīts kopējā apcietinājuma termiņā. Šo sūdzības daļu Tiesa atzina par acīmredzami nepamatotu un ārpus Tiesas kompetences. Savukārt vērtējot iesniedzēja sūdzību par Konvencijas 5.panta 3.punktu pēc būtības, Tiesa atzīmēja, ka iesniedzējs apcietinājumā atradās trīs gadus, trīs mēnešus un piecpadsmit dienas, un šī posma ilgums pats par sevi bija problemātisks Konvencijas 5.panta 3.punkta izpratnē. Tiesa atzina, ka valdības sniegtie apsvērumi šajā lietā (iesniedzēja bēgšana un izvairīšanās no izmeklēšanas un tiesas vairāku gadu garumā, apsūdzības smagums un dzīvesvietas neesamība) varēja kalpot par pietiekamu pamatu, lai paturētu iesniedzēju apcietinājumā, tomēr pat šie būtiskie apstākļi neatbrīvoja valsti no pienākuma spert pienācīgus soļus, lai nodrošinātu iesniedzēja tiesāšanu saprātīgā laikā, tādēļ Tiesa konstatēja Konvencijas 5.panta 3.punkta pārkāpumu, kā arī Konvencijas 5.panta 4.punkta pārkāpumu, jo KPK pirmstiesas apcietinājuma kontroles sistēma neatbilda Konvencijas prasībām. Sūdzību par iespējamo Konvencijas 6.panta 1.punkta pārkāpumu saistībā ar ASV iestāžu izvirzīto izdošanas nosacījumu ievērošanu Tiesa atzina par acīmredzami nepamatotu. Tiesa nekonstatēja Konvencijas pārkāpumu attiecībā uz iesniedzēja sūdzību par kriminālprocesa ilgumu, atzīmējot, ka, lai gan kriminālprocess tika uzsākts 1993.gadā, 1994.gadā iesniedzējs aizbēga uz ASV, pārkāpjot viņam piemērotā drošības līdzekļa nosacījumus, un līdz pat 1999.gada 20.decembrim viņš atradās ārpus Latvijas jurisdikcijas. Līdz ar to šajā lietā apskatāmais laika posms sākās 1999.gada 20.decembrī un beidzās ar Augstākās tiesas Senāta 2004.gada 3.septembra lēmumu, ar kuru tika noraidīta iesniedzēja kasācijas sūdzība. Ņemot vērā lietas sarežģītību, iesniedzēja uzvedību un valsts iestāžu rīcību, kopējo kriminālprocesa ilgumu iesniedzēja lietā Tiesa neuzskatīja par pārmērīgu Konvencijas 6.panta 1.punkta izpratnē.

³³ Iesniegums Nr.71092/01, Tiesas 2011.gada 20.decembra spriedums. Preses relīze un lietas faktu izklāsts latviešu valodā pieejams: <http://www.mfa.gov.lv/lv/Jaunumi/Pazinojumi/Presei/2011/decembris/20-1/>. AMzino_04092012_ MK Parstavja SCI darba pārskats par 2011 gadu

Tiesa nolēma piešķirt iesniedzējam 3000 eiro kompensācijā par morālo kaitējumu.

29. 2011.gada jūlijā tika pasludināts Tiesas palātas spriedums lietā „*Sneersone un Campanella pret Itāliju*”³⁴, kurā Latvijas valdība bija iesaistījusies trešās puses statusā. Pieteikuma iesniedzēji, divi Latvijas pilsoņi – māte (pirmā iesniedzēja) un viņas nepilngadīgais dēls (otrais iesniedzējs), kas bija dzimis attiecībās ar Itālijas pilsoni, atsaucoties uz Konvencijas 8.pantu, sūdzējās, ka Itālijas tiesu lēmumi par otrā iesniedzēja atgriešanu Itālijā pie tēva bija pretrunā viņa labākajām interesēm, kā arī pārkāpa starptautiskās un Latvijas tiesības. Tiesa konstatēja, ka šajā lietā otrā iesniedzēja aizvešana no Itālijas bez tēva atļaujas bija nolaupīšana Hāgas konvencijas³⁵ 3. panta izpratnē. Tajā pašā laikā Tiesa norādīja, ka Itālijas tiesas, lemjot par otrā iesniedzēja atgriešanu Latvijā, nebija atbildējušas vai izvērtējušas Latvijas tiesu argumentus par to, kādēļ otrajam iesniedzējam nebūtu ieteicams atgriezties Itālijā: ka bērns ir piemērojies dzīvei ar māti Rīgā, ka šķiršanās no mātes nelabvēlīgi ietekmētu viņa attīstību un varētu izraisīt neirotikas problēmas, ka pirmā iesniedzēja nevarēja pavadīt bērnu uz Itāliju, jo viņai nebija pietiekamu finansiālo līdzekļu un viņa neprata itāļu valodu, lai varētu strādāt Itālijā; ka bērnam un viņa tēvam nav kopīgas lietojamās valodas; ka tēvs nekad nav dzīvojis kopā ar māti un nav redzējis savu dēlu kopš 2006.gada, kā arī nav pielicis pūles, lai šajā laikā nodibinātu kontaktu ar dēlu. Rezultātā Tiesa secināja, ka iejaukšanās iesniedzēju ģimenes dzīvē nebija “nepieciešama demokrātiskā sabiedrībā” Konvencijas 8. panta 2. punkta izpratnē un Itālijas tiesu rīkojums par otrā iesniedzēja atgriešanu Itālijā ir pārkāpis Konvencijas 8.pantu. Kā atlīdzību par nodarīto morālo kaitējumu Tiesa piesprieda Itālijas valdībai izmaksāt iesniedzējiem kompensāciju 10 000 eiro apmērā.
30. Tabulās Nr.10 un Nr.11 redzama 2011.gadā kopējā Tiesas spriedumos Latvijai piespriedto kompensāciju summa par konstatētajiem pārkāpumiem salīdzinoši ar iesniedzēju pieprasīto summu³⁶, kā arī izmaksātās summas saistībā ar noslēgtajiem mierizlīgumiem un apstiprinātajām vienpusējām deklarācijām. Kopā **2011.gadā** Tiesas noteiktajās/apstiprinātajās **kompensācijās ir izmaksāti 72 075 latī**. 2012.gada pirmajos sešos mēnešos kompensācijās izmaksātā summa sasniedza 21 790 latus, tādēļ paredzams, ka arī 2012.gadā izmaksāto kompensāciju apjoms nebūs ievērojami mazāks par 2011.gadā izmaksāto kompensāciju apjomu.
31. Kopumā no 2000.gada līdz 2012.gada 1.jūnijam Latvijas valsts kompensācijās saistībā ar procesiem Tiesā kopā ir izmaksājusi 286 066 latus³⁷.
32. No iepriekšminētās summas aptuveni trešā daļa summas ir kompensācijas, kas izmaksātas par sūdzībām saistībā ar Konvencijas prasībām neatbilstošo Latvijas

³⁴ „*Sneersone un Campanella pret Itāliju*”, iesniegums Nr.14737/09, Tiesas 2011.gada 12.jūlija spriedums, spēkā no 2011.gada 12.oktobra.

³⁵ Hāgas 1980.gada 25.oktobra Konvencija par starptautiskās bērnu nolaupīšanas civiltiesiskajiem aspektiem.

³⁶ Iekļauti 2011.gadā spēkā stājušies spriedumi – „*Bazjaks pret Latviju*”, iesniegums Nr.70930/01, Tiesas 2008.gada 14.oktobra spriedums, spēkā no 2009.gada 14.janvāra, „*Jasinskis pret Latviju*” iesniegums Nr. 45744/08, Tiesas 2010.gada 21.decembra spriedums, spēkā no 2011.gada 21.marta, un „*Marina pret Latviju*” iesniegums Nr. 46040/07, Tiesas 2010.gada 26.oktobra spriedums, spēkā no 2011.gada 26.janvāra.

³⁷ Tiek ieskaitītas arī summas, kuras Latvija izmaksājusi mierizlīgumos un pēc Tiesas lēmumiem par vienpusējo deklarāciju apstiprināšanu.

Kriminālprocesa kodeksa (KPK) normu darbību Latvijā laikā no 1997.gada 27.jūnija līdz 2005.gada 30.septembrim. Bez Tiesas pasludinātajiem deviņiem spriedumiem, kuros ir piespriestas kompensācijas, valdība kompensācijas ir izmaksājusi arī 15 lietās, kurās ir noslēgti mierizlīgumi, un 15 lietās, kurās bija iesniegtas valdības vienpusējās deklarācijas. Laikā no 2002.gada, kad tika pasludināts pirmais spriedums, kritizējot KPK regulējumu, līdz 2011.gada 31.decembrim, Latvijas valsts kompensācijas ir izmaksājusi 128 660 eiro jeb 90 423 latus (skatīt arī Tabulu Nr.12). Jāsecina, ka par Konvencijas prasībām neatbilstošu likuma normu un to piemērošanas praksi valsts turpina maksāt vēl daudzus gadus pēc to spēka zaudēšanas. Arī šobrīd Biroja aktīvajā lietvedībā vēl ir lietas, kuras skar KPK normas un to piemērošanas praksi.

II.5. Tiesas spriedumu izpilde.

33. Pēc Tiesas sprieduma pasludināšanas un stāšanās spēkā tas tiek nodots Tiesas spriedumu izpildes uzraudzības institūcijai – EPMVK, kas uzrauga sprieduma izpildes pasākumus nacionālajā līmenī (taisnīgās atlīdzības izmaksa, individuālie un vispārējie pasākumi) un pieņem galīgo rezolūciju par sprieduma izpildi.
34. Attiecībā uz Latviju līdz 2010.gada beigām EPMVK bija pieņēmusi septiņas rezolūcijas par spriedumu izpildi lietās “*Podkolzina pret Latviju*”³⁸, “*Kulakova pret Latviju*”³⁹, “*Farbtuhs pret Latviju*”⁴⁰, “*Sļivenko pret Latviju*”, “*Lavents pret Latviju*”, “*Jurjevs pret Latviju*” un „*Vides aizsardzības klubs pret Latviju*”⁴¹.
35. Turpinot 2010.gadā uzsākto Interlākenas procesu⁴² Konvencijas sistēmas efektivitātes palielināšanai, 2011.gads iezīmēja būtiskas izmaiņas Tiesas spriedumu izpildes procesā, līdz ar to ieviešot korekcijas arī Biroja darba apjomā.
36. Arvien lielāka nozīme spriedumu izpildes procesā tiek pievērsta ātrai jaunu pārkāpumu novēršanai, spriedumu izpildē it īpaši koncentrējoties uz kapacitātes nacionālajā līmenī nodrošināšanu, ātri ieviešot efektīvus tiesību aizsardzības līdzekļus un citus pasākumus, kas domāti līdzīgu lietu atrisināšanai. Tādēļ vērtējot valstu sniegto informāciju par veiktajiem „vispārējiem pasākumiem”, EPMVK īpaša uzmanība tiek pievērsta nacionālo tiesību aizsardzības līdzekļu efektivitātei, it īpaši, ja Tiesas spriedums atklāj sistēmisku problēmu.

³⁸ Iesniegums Nr.46726/99, Tiesas 2002.gada 9.aprīļa spriedums, EPMVK 847.sesijas rezolūcija CM/ResDH (2003) 124 2003.gada 22.jūlijā.

³⁹ Iesniegums Nr.48321/99, Tiesas 2001.gada 18.oktobra spriedums, EPMVK 922.sesijas rezolūcija CM/ResDH (2005) 33 2005.gada 25.aprīlī.

⁴⁰ Iesniegums Nr.4672/02, Tiesas 2004.gada 2.decembra spriedums, EPMVK 992.sesijas rezolūcija CM/ResDH (2007) 54 2007.gada aprīlī.

⁴¹ “*Sļivenko un citi pret Latviju*”, (iesniegums Nr.48321/99), Tiesas 2003.gada 9.oktobra spriedums, EPMVK 1072.sesijas rezolūcija CM/ResDH (2009) 130 2009.gada 1.-3. decembrī; “*Lavents pret Latviju*” (iesniegums Nr.58442/00), Tiesas 2002.gada 28.novembra spriedums, “*Jurjevs pret Latviju*”, (iesniegums Nr.70923/01), Tiesas 2006.gada 15.jūnija spriedums, EPMVK 1072.sesijas rezolūcija CM/ResDH (2009) 131 2009.gada 1.-3. decembrī un “*Vides aizsardzības klubs pret Latviju*”, (iesniegums Nr.57829/00), Tiesas 2004.gada 27.maija spriedums, EPMVK 1086.sesijas rezolūcija CM/ResDH (2010) 57 2010.gada 1.-3. jūnijā.

⁴² Skatīt Ministru kabineta pārstāvja starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās darba pārskatu par 2009.-2010.gadu, 9.-11.rindkopas. Pieejams:

<http://www.mfa.gov.lv/data/mk%20parstavja%20sci%20darba%20parskats%20par%202009-10%20gadu.pdf>
AMzino_04092012_MK Parstavja SCI darba parskats par 2011 gadu

37. Lai paātrinātu tiesas spriedumu izpildes gaitu, ir ieviesta divu līmeņu uzraudzības sistēma: „padziļināta uzraudzība” (spriedumiem, kas skar sistēmiskas problēmas, pilotspriedumiem, starpvalstu lietām un spriedumiem, kuros nepieciešama tūlītēja individuālo pasākumu veikšana) un „standarta uzraudzība” visiem pārējiem Tiesas spriedumiem. Visi izpildes stadijā esošie spriedumi par sūdzībām no Latvijas tiek skatīti „standarta uzraudzības” procesa ietvaros. Papildus tam, uzraudzības procesam ir pakļauti arī Tiesas nolēmumi, kas apstiprina noslēgtos mierizlīgumus, un šobrīd uzraudzības procesam arvien biežāk tiek pakļauti arī Tiesas nolēmumi, kuros tiek apstiprinātas valdību iesniegtās vienpusējās deklarācijas. Piemēram, lietās par sūdzībām no Latvijas 2011.gadā izpildes procesam tika nodoti ne tikai deviņi spriedumi, kas bija stājušies spēkā, bet arī trīs Tiesas lēmumi par mierizlīgumu vai vienpusējo deklarāciju apstiprināšanu⁴³.
38. Saskaņā ar apstiprinātajām darbības metodēm, jaunās lietas, kas tiek nodotas spriedumu izpildei, tiek nekavējoties ierakstītas uzraugāmo lietu sarakstā. Sešu mēnešu laikā pēc sprieduma stāšanās spēkā atbildētājai valstij ir jāsniedz rīcības plāns (*Action plan*),⁴⁴ norādot uz nepieciešamajiem pasākumiem, kas jāveic, lai izpildītu attiecīgo spriedumu, indikatīviem izpildes termiņiem, iespējamiem izpildi kavējošiem apstākļiem, vai arī, ka šādus pasākumus nav nepieciešams veikt. Ja valdība uzskata, ka nolēmuma izpildei nepieciešamie pasākumi ir jau veikti, tiek sagatavots un iesniegts rīcības ziņojums (*Action report*). Ja valdība šādu rīcības plānu vai ziņojumu neiesniedz, tai ir jāsniedz paskaidrojums, kāpēc tas netiek darīts.
39. Papildus augšminētajam, ar Ministru kabineta 2011.gada 30.augusta sēdes protokollēmuma „Par Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedumu lietā „*Leja pret Latviju*”” ceturto punktu⁴⁵ Ārlietu ministrijai tika dots uzdevums rīcības plānus un rīcības ziņojumu, kuros ietverti vispārēja rakstura pasākumi Tiesas spriedumu par sūdzībām no Latvijas izpildei, pirms nosūtīšanas EPMVK iesniegt izskatīšanai Ministru kabinetā. Rezultātā Biroja darba apjoms attiecībā uz Tiesas nolēmumu izpildes procesu kopš 2011.gada ir būtiski pieaudzis, jo pirmkārt, atskaites par nolēmumu izpildi ir jāiesniedz īsākā laikā, otrkārt, ziņojumi par spriedumu izpildi jāgatavo un jāsniedz ne tikai Ministru kabinetam, bet arī pēc tam jātulko un jāiesniedz EPMVK.
40. 2011.gadā sprieduma izpilde tika pabeigta septiņās lietās par sūdzībām no Latvijas: „*Zaicevs pret Latviju*”⁴⁶, „*A/S Diena un Ozoliņš pret Latviju*”⁴⁷, „*Freimanis un Līdums pret Latviju*”⁴⁸, „*Nazarenko pret Latviju*”⁴⁹, „*Vogins pret Latviju*”⁵⁰ un „*Ž. pret*

⁴³ „*Bogdanovs-Migaļevs pret Latviju*”, „*Žerebkovs pret Latviju*” un „*Dudarevs pret Latviju*”.

⁴⁴ http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/execution/Documents/Doc_ref_en.asp

⁴⁵ MK 2011. gada 30. augusta sēdes protokola Nr.50, 77. paragrāfs.

⁴⁶ „*Zaicevs pret Latviju*”, (iesniegums Nr.68443/01), Tiesas 2005.gada 9.jūnija spriedums, EPMVK 1128.sesijas rezolūcija CM/ResDH (2011)226, 2011.gada 2.decembrī.

⁴⁷ „*A/S Diena un Ozoliņš pret Latviju*”, (iesniegums Nr.16657/03), Tiesas 2007.gada 12.jūlija spriedums, EPMVK 1128.sesijas rezolūcija CM/ResDH (2011)226, 2011.gada 2.decembrī.

⁴⁸ „*Freimanis un Līdums pret Latviju*”(iesniegums Nr.73443/01), Tiesas 2006.gada 9.februāra spriedums, EPMVK 1128.sesijas rezolūcija CM/ResDH (2011)227, 2011.gada 2.decembrī.

⁴⁹ „*Nazarenko pret Latviju*”(iesniegums Nr.76843/01), Tiesas 2007.gada 1.februāra spriedums, EPMVK 1128.sesijas rezolūcija CM/ResDH (2011)227, 2011.gada 2.decembrī.

AMzino_04092012_ MK Parstavja SCI darba pārskats par 2011 gadu

*Latviju*⁵¹. 2011.gadā tika pieņemta arī pirmā rezolūcija par lēmuma par mierizlīguma noslēgšanu izpildi – lietā „*Bogdanovs-Migaļevs pret Latviju*”⁵². Kopā uz 2011.gada 31.decembri sprieduma/lēmuma par mierizlīgumu izpildes procedūra bija slēgta kopā 15 lietās par sūdzībām no Latvijas⁵³. 2011.gada decembrī sprieduma izpilde tika slēgta arī lietā „*Agrotehserviss pret Ukrainu*”⁵⁴, kurā Latvija bija iesaistījusies trešās puses statusā.

41. Šobrīd izpildes procesā kopā atrodas 26 lietas par sūdzībām no Latvijas⁵⁵ (skatīt Tabulu Nr.13). 2012.gada pirmajos sešos mēnešos ir pieņemtas galīgās rezolūcijas par Tiesas lēmumu izpildi vēl divās lietās par sūdzībām no Latvijas, un ir iesniegti rīcības ziņojumi par spriedumu izpildi piecās lietās.

II.6. Tiesas reformas ietekme uz Biroja darbu 2011.gadā

42. Tiesas un Konvencijas sistēmas reforma pēdējos gados ir radījusi būtiskas izmaiņas Biroja darbā ne tikai attiecībā uz ierasto lietu izskatīšanas gaitu Tiesā, bet arī daudzos citos aspektos saistībā gan ar Konvencijas 14.protokola spēkā stāšanos, gan arī ar Interlākenas procesu, tādējādi 2011.gadā palielinot Biroja darba apjomu arī attiecībā uz citiem ar Tiesu saistītajiem jautājumiem (piemēram, skatīt informāciju par spriedumu izpildi 35.-40.rindkopās augstāk).
43. 2011.gadā tika uzsākts darbs pie atlases konkursa *ad hoc* tiesnešiem ECT, ņemot vērā to, ka līdz ar Konvencijas 14.protokola stāšanos spēkā tika ieviestas izmaiņas attiecībā uz *ad hoc* tiesnešu nominēšanas kārtību Tiesā, paredzot, ka Tiesas priekšsēdētājs izvēlas *ad hoc* tiesnesi no attiecīgās valsts iepriekš iesniegta saraksta (līdz šim valstis *ad hoc* tiesnesi katrai lietai izvirzīja atsevišķi). Tādēļ bija nepieciešams izveidot *ad hoc* tiesnešu no Latvijas sarakstu, no kura nepieciešamības gadījumā varētu izvēlēties *ad hoc* tiesnesi. Konkurss noslēdzās 2012.gada 13.martā, ar Latvijas izvirzīto *ad hoc* tiesnešu saraksta apstiprināšanu Ministru kabinetā un tā iesniegšanu Tiesā. Latvijas *ad hoc* tiesnešu sarakstā tika iekļauti Jautrīte Briede, Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta senatore; Kristīne Krūma, Satversmes tiesas tiesnese; Dace Mīta, Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta senatore un Mārtiņš Mits, Rīgas Juridiskās augstskolas prorektors.

⁵⁰ „*Vogins pret Latviju*”(iesniegums Nr.3992/02), Tiesas 2007.gada 1.februāra spriedums, EPMVK 1128.sesijas rezolūcija CM/ResDH (2011)227, 2011.gada 2.decembrī.

⁵¹ „*Ž. pret Latviju*”(iesniegums Nr.14755/03), Tiesas 2008.gada 24.janvāra spriedums, EPMVK 1128.sesijas rezolūcija CM/ResDH (2011)227, 2011.gada 2.decembrī.

⁵² „*Bogdanovs - Migaļevs pret Latviju*”(iesniegums Nr.25761/02), Tiesas 2011.gada 18.janvāra lēmums, EPMVK 1128.sesijas rezolūcija CM/ResDH (2011)225, 2011.gada 2.decembrī.

⁵³ Netiek pieskaitīta lieta „*Baklanovs pret Krieviju*” (iesniegums Nr.68443/01), Tiesas 2005.gada 9.jūnija spriedums, kurā Latvija bija iesaistījusies trešās puses statusā un kurā sprieduma izpildes procedūra tika slēgta 2008.gadā.

⁵⁴ „*Agrotehserviss pret Ukrainu*”(iesniegums Nr.62608/00), Tiesas 2005.gada 5.jūlija spriedums, EPMVK 1128.sesijas rezolūcija CM/ResDH (2011)313, 2011.gada decembrī.

⁵⁵ Jaunākā informācija par izpildes procesā esošajām lietām pret Latviju pieejama: http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/execution/Reports/pendingCases_en.asp?CaseTitleOrNumber=&StateCode=LVA&SectionCode=

AMzino_04092012_MK Parstavja SCI darba pārskats par 2011 gadu

44. 2011.gada nogalē tika uzsākts darbs pie informatīvā ziņojuma sagatavošanas par Interlākenas un Izmiras konferenci deklarācijās izvirzīto atsevišķo reformu efektivitāti Latvijā⁵⁶.
45. Birojam arvien biežāk rodas grūtības pilnvērtīgi un savlaicīgi veikt Ministru kabineta 1998.gada 17.marta Noteikumos Nr.92 paredzētās funkcijas, jo darba apjoms nemitīgi pieaug, bet Biroja darbinieku skaits ir palicis nemainīgs kopš 2008.gada. Kā jau minēts, galvenais iemesls Biroja darba apjoma pieaugumam ir Tiesas reformas, kuru mērķis ir paātrināt tiesvedības procesu. Biroja darbu sarežģī arī tas, ka līdz ar lielu jaunu lietu pieplūdumu paplašinās un mainās arī sūdzību loks (skatīt arī 12.rindkopu). Ar katru šādu jauna veida sūdzību Birojam jāiedziļinās Latvijas speciālajās tiesību normās, kas regulē sūdzībās skartos jautājumus, kā arī jāizpēta atbilstoša Tiesas judikatūra.
46. Ņemot vērā iepriekšējā rindkopā minēto, ir apdraudēta Biroja spēja savlaicīgi sagatavot valdības pozīcijas par Tiesā izskatāmajām lietām. Ja turpinās pieaugt darba apjoms, bet netiks palielināts Biroja darbinieku skaits, objektīvi var izveidoties situācija, ka atsevišķās lietās valdības pozīcija netiks sniegta Tiesas noteiktajā termiņā un tādēļ Tiesa šo pozīciju un valdības argumentus var neņemt vērā. Jāpiebilst, ka šobrīd praktiski ir apstājies darbs pie ANO ziņojumiem (skatīt 50.-51. rindkopas zemāk).

III. MINISTRU KABINETA INTEREŠU PĀRSTĀVĪBA ANO SPECIĀLO PROCEDŪRU IETVAROS

47. Pārstāvēt Ministru kabineta intereses ANO speciālo procedūru ietvaros, pārstāvis:
- a. seko ANO speciālajās procedūrās iesniegtajām un Latvijas valdībai nosūtītajām sūdzībām par Latviju un noteiktajos termiņos dara zināmu un aizstāv valdības viedokli, pirms tam konsultējoties ar atbildīgajām valsts institūcijām;
 - b. sniedz atbildes uz jebkuriem citiem ANO speciālo procedūru ietvaros izveidoto institūciju uzdotajiem jautājumiem šo institūciju noteiktajā termiņā;
 - c. sagatavo un iesniedz valdībai ziņojumu par valdības nostāju gadījumā, kad sūdzība pieņemta izskatīšanai pēc būtības un kad lietā pieņemts valdībai nelabvēlīgs lēmums;
 - d. nodrošina ANO cilvēktiesību institūciju pieņemto secinājumu tulkošanu latviešu valodā un publicēšanu; iesaka veicamos individuālos un vispārējos pasākumus šo secinājumu izpildei.
48. Pārstāvis ir atbildīgs par sekojošu septiņu Latvijai saistošu daudzpusējo līgumu cilvēktiesību jomā izpildi Latvijā sagatavošanu, iesniegšanu un aizstāvēšanu starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās:

⁵⁶ Skatīt Ministru kabineta pārstāvja starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās darba pārskatu par 2009.-2010.gadu, 11.rindkopu. Pieejams: <http://www.mfa.gov.lv/data/mk%20parstavja%20sci%20darba%20parskats%20par%202009-10%20gadu.pdf>
AMzino_04092012_ MK Parstavja SCI darba parskats par 2011 gadu

- ANO 1949.gada Konvencija par cīņu ar cilvēktirdzniecību un prostitūcijas ekspluatēšanu no trešo personu puses;
- ANO 1965.gada Konvencija par jebkuras rasu diskriminācijas izskaušanu;
- ANO 1966.gada Starptautiskais pakts par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām;
- ANO 1966.gada Starptautiskais pakts par ekonomiskajām, sociālajām un kultūras tiesībām;
- ANO 1979.gada Konvencija par jebkuras sieviešu diskriminācijas izskaušanu;
- ANO 1984.gada Konvencija pret spīdzināšanu un citādu cietsirdīgu, necilvēcīgu vai cilvēka cieņu pazemojošu apiešanos un sodīšanu;
- ANO 1989.gada Bērna tiesību konvencija.

III.1. Nacionālo ziņojumu par konvenciju izpildi sagatavošana

49. 2011.gada 19.oktobra Ministru kabineta sēdē⁵⁷ tika apstiprināts kārtējais nacionālais ziņojums par ANO 1984.gada 10.decembra Konvencijas pret spīdzināšanu un citiem nežēlīgas, necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās vai sodīšanas veidiem izpildi Latvijas Republikā laika posmā no 2008.gada 1.janvāra līdz 2010.gada 31.decembrim. Ziņojums pēc tā apstiprināšanas tika tulkots angļu valodā, un 2012.gada maijā tas tika iesniegts ANO.
50. Līdz ar to uz 2012.gada 1.jūniju ANO bija iesniegti un izskatīšanu gaidīja divi ziņojumi par starptautisko konvenciju izpildi – kārtējais ziņojums par Starptautiskā pakta par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām izpildi un kārtējais ziņojums par Konvencijas pret spīdzināšanu un citādu cietsirdīgu, necilvēcīgu vai cilvēka cieņu pazemojošu apiešanos un sodīšanu izpildi.
51. Šobrīd Birojs gatavo ziņojumus par Konvencijas par bērna tiesībām izpildi un Konvencijas par jebkuras sieviešu diskriminācijas izskaušanu izpildi. Papildus tam ir jāuzsāk darbu pie kārtējā ziņojuma sagatavošanas par Starptautiskā pakta par ekonomiskajām, sociālajām un kultūras tiesībām, taču tas nav iespējams Biroja ierobežoto cilvēkresursu dēļ. Ņemot vērā ievērojamo nacionālo ziņojumu apmēru (vidēji 150 lpp.) un viena ziņojuma ietvaros apskatāmo jautājumu, sniedzamo statistikas datu un to griezuma daudzveidību, nacionālo ziņojumu sagatavošanas procesā tiek iesaistītas daudzas valsts institūcijas; laikietilpīgs ir arī ziņojuma tulkošanas un rediģēšanas process.

III.2. Sagatavoto nacionālo ziņojumu aizstāvēšana ANO institūcijās un atbildīgo ANO komiteju secinājumu ieviešana

52. 2010.gada nogalē un 2011.gadā Pārstāvis piedalījās ar Ministru kabineta rīkojumu izveidotā starpinstitucionālā darba grupā, kas izstrādāja Latvijas pirmo ziņojumu par vispārējo cilvēktiesību situāciju iesniegšanai ANO Cilvēktiesību padomē (CTP). ANO CTP Vispārējais periodiskais pārskats tika uzsākts 2008.gadā, paredzot reizi četros gados pēc vienādas metodoloģijas izvērtēt cilvēktiesību situāciju visās ANO

⁵⁷ Prot. Nr.60 34§. Ziņojuma teksts latviešu valodā pieejams Ministru kabineta interneta vietnē: http://www.mk.gov.lv/doc/2005/AMZino_300911_CAT.2475.doc
AMzino_04092012_ MK Parstavja SCI darba parskats par 2011 gadu

dalībvalstīs. Izvērtēšana balstās uz informāciju par katras valsts pienākumu un saistību cilvēktiesību jomā izpildi un notiek interaktīva dialoga formā, kura laikā citas ANO dalībvalstis var uzdot jautājumus un sniegt rekomendācijas. Ziņojums tika apstiprināts MK 2011.gada 11.janvārī un iesniegts ANO 2011.gada 1.februārī. Tā aizstāvēšana, kurā piedalījās arī Pārstāvis, notika Ženēvā 2011.gada 5.maijā. Pēc aizstāvēšanas tika sagatavots ziņojums valdībai par aizstāvēšanas laikā valstu izteiktajām rekomendācijām, un 2011.gada 6.septembrī tas tika izskatīts Ministru kabinetā.⁵⁸

III.3. ANO Cilvēktiesību padomes īpašās procedūras

53. ANO CTP īpašās procedūras ir mehānisms, kas tika izveidots ar mērķi izvērtēt atsevišķus cilvēktiesību jautājumus (tematiskie mehānismi) vai arī novērot situāciju kādā konkrētā valstī/reģionā (ģeogrāfiskie mehānismi). Pašlaik ir izveidoti 36 tematiskie un 12 ģeogrāfiskie ANO CTP īpašās procedūru mandāti.
54. 2011.gadā Birojā nav saņemti informācijas pieprasījumi no īpašajiem ziņotājiem.
55. 2011.gada oktobrī tika nosūtīti papildus komentāri par ANO Cilvēktiesību komitejā izskatāmo Olgas Kulajevas sūdzību par iespējamiem ANO Starptautiskā pakta par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām 6.panta (tiesības uz dzīvi) un 7.panta (spīdzināšanas aizliegums) pārkāpumiem.
56. 2011.gadā turpinājās darbs pie Latvijas atbildes sagatavošanas par ANO Cilvēktiesību komitejas 2010.gada 28.oktobrī pieņemto viedokli attiecībā uz individuālo sūdzību *Leonīds Raihmans (Leonid Raihman) pret Latviju*. Latvijas atbilde tika apstiprināta Ministru kabinetā 2012.gada 13.martā⁵⁹ un iesniegta Cilvēktiesību komitejā 2012.gada aprīlī.

IV. CITI DARBI

IV.1. Latvijas tiesību aktu un prakses analīze

57. 2011.gadā Birojs turpināja analizēt un sniegt viedokli par nacionālo tiesību normu atbilstību starptautiskajiem cilvēktiesību standartiem un Latvijas starptautiskajām saistībām. Turpinājās sadarbība ar Tieslietu ministriju (turpmāk – TM), un Biroja darbinieki piedalījās vairākās pastāvīgajās Krimināllikuma (apspriežot jautājumu saistībā ar direktīvu 2010/64/ES par tiesībām uz mutisku un rakstisku tulkojumu kriminālprocesā) un Civillikuma (saistībā ar grozījumiem *Civilprocesa likumā, Bērnu tiesību aizsardzības likumā, Bāriņtiesu likumā*) darba grupu sanāksmēs, turpināja darbu TM darba grupā Tiesas spriedumu izpildes izvērtēšanai, darba grupā priekšlikumu izstrādei efektīva mehānisma nodrošināšanai to amatpersonu iespējamo pārkāpumu noskaidrošanai un saukšanai pie atbildības, kuras veic izmeklēšanas darbības, un darba grupā Zaudējumu atlīdzināšanas likumprojekta izstrādei. Biroja pārstāvji piedalās arī vairākās Labklājības ministrijas darba grupās (Dzimumu līdztiesības komiteja, ANO

⁵⁸ Ministru kabineta 2011.gada 6.septembra sēdes protokola Nr.51, 47.pārgrāfs.

⁵⁹ Ministru kabineta 2012.gada 13.marta sēdes protokola Nr.14, 48.pārgrāfs.

Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām īstenošanas pamatnostādņu 2013.-2019. projekta izstrādes darba grupa).

58. Atskaites periodā Birojs sniedza atzinumus arī par citiem tiesību aktu projektiem, piemēram, TM izstrādāto *Administratīvo sodu sistēmas koncepciju*, Labklājības ministrijas izstrādātajiem grozījumiem likumā *Par valsts pensijām*, Iekšlietu ministrijas grozījumiem *Latvijas Republikas valsts robežas likumā* un Vides aizsardzības un Reģionālās attīstības ministrijas izstrādāto likumprojektu *Vietējo pašvaldību referendumu likums*.
59. Atzinumi sniegti arī par Ministru kabineta noteikumu grozījumiem un to projektiem, piemēram, par Iekšlietu ministrijas izstrādātajiem MK noteikumu projektiem *Garantijas naudas iemaksas, atmaksas un dokumentu aizturēšanas kārtība* un *Kārtība, kādā nosaka un piedzen ar ārzemnieka piespiedu izraidīšanu, aizturēšanu un turēšanu apsardzībā vai ārzemnieka nosūtīšanu uz valsti, kas personu uzņem atpakaļ, radušos izdevumus*, par TM izstrādātajiem projektiem *Izraidāmā ārzemnieka iesniegums par valsts nodrošinātas juridiskās palīdzības pieprasījumu un ienākumiem*, *Brīvības atņemšanas iestāžu iekšējās kārtības noteikumi* un *Izmeklēšanas cietumu iekšējās kārtības noteikumi*.
60. Tika sagatavots Biroja viedoklis par sekojošiem jautājumiem:
- Kultūras ministrijas izstrādātās Nacionālās identitātes un sabiedrības integrācijas politikas pamatnostādnes (2012–2018);
 - TM sagatavotais informatīvais ziņojums *Par spēkā esošo normatīvo regulējumu attiecībā uz Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta tiesas sēžu protokolēšanu*;
 - TM izstrādātais informatīvais ziņojums *Par tiesu praksi attiecībā uz termiņiem, kādos tiek izskatītas lietas*;
 - TM – informatīvā ziņojuma *Par notiesātiem uzlikto disciplinārsodu pārsūdzēšanu* sagatavošanas procesā.
61. Sadarbībā ar Iekšlietu ministrijas Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldi tika papildināta un nosūtīta Īrijas valsts iestādēm apliecināta liecība Īrijas tiesās izskatāmajā lietā par nepilsoņu naturalizāciju, pamatojoties uz bezvalstnieka klauzulu.

IV.2. Starptautisko tiesību normu ieviešana Latvijā

62. 2011.gadā sadarbībā ar LM, IeM un TM tika sagatavots deklarācijas teksts, kas tika iesniegts pie EP Konvencijas pret vardarbību pret sievieti un ģimenē teksta pieņemšanas, kā arī turpinājās darbs saistībā ar Lisabonas līguma spēkā stāšanos un tajā noteikto Eiropas Savienības pievienošanas Konvencijai.
63. Biroja pārstāvji sniedza viedokli Saeimas Ārlietu komisijas sēdē saistībā ar Pārstrādāto Eiropas Sociālo Hartu.

IV.3. Sadarbība ar starptautiskajām cilvēktiesību organizācijām

64. Papildus augstākminētajam Birojs piedalījās vairākās Eiropas Padomes diskusijās un darba grupās: par Tiesas reformu (DH-GDR), neformālajā darba grupā par Eiropas Savienības pievienošanas Konvencijai (CDDH-UE)⁶⁰, kā arī Eiropas Padomes koordinācijas komitejas cilvēktiesību jautājumos (CDDH) sēdēs.
65. 2011.gadā turpinājās darbs nepieciešamās juridiskās bāzes izstrādāšanas, lai Eiropas Savienība varētu pievienoties Konvencijai. Tā ietvaros Pārstāvis turpināja darbu atbildīgajā darba grupā Eiropas Savienības līmenī (FREMP), skatot jautājumus par Eiropas Savienības Tiesas iepriekšējo iesaisti Tiesā iesniegtajās lietās, par ES pievienošanās Konvencijai līguma projekta tekstu, kā arī apspriežot procedūru, kā Eiropas Savienība izvirzīs kandidātus Tiesas tiesneša no Eiropas Savienības amatam. Pārstāvis arī turpināja darbu arī EP līmenī izveidotajā neformālajā darba grupā.
66. Turpinājās sadarbība ar ANO Komisariātu Bēgļu jautājumos (UNHCR), tās ietvaros notika gan tikšanās ar UNHCR pārstāvjiem Ženēvā, gan tikšanās ar UNHCR reģionālo pārstāvi, lai pārrunātu nepilsoņu problemātiku.
67. 2011.gada rudenī notika vairākas tikšanās ar Eiropas Drošības un sadarbības organizācijas Demokrātisko institūciju un cilvēktiesību biroja (EDSO ODIHR) ilgtermiņa vēlēšanu novērošanas misijas delegāciju, lai apspriestu ārkārtas Saeimas vēlēšanu novērošanas procesu.
68. Biroja pārstāvji tikās arī ar Eiropas Komisijas pret rasismu un neiecietību (ECRI) delegāciju, viņu vizītes laikā Latvijā, šim nolūkam sagatavojot īsu pārskatu par biroja kompetencē esošajiem jautājumiem.

IV.4. Dalība konferencēs, semināros u.c. pasākumos, informētības par starptautiskajiem cilvēktiesību standartiem veicināšana Latvijā.

69. Atskaites periodā, Biroja pārstāvji piedalījās vairākās starptautiskajās un vietējās konferencēs un semināros:
- Seminārs Valsts policijas Iekšējā drošības biroja darbiniekiem saistībā ar ECT konstatētajiem pārkāpumiem un identificētajām problēmām Valsts policijas amatpersonu darbā;
 - 23.martā – NVO Zelta rīkotajā konferencē „*Rīcībspēja un tās ierobežošanas alternatīvas ANO Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām kontekstā*”;
 - 4.-7.aprīlī – Trešajā Reģionālajā forumā genocīda novēršanai, Bernē;
 - 20.aprīlī – Rīgas Juridiskās augstskolas rīkotajā diskusijā par aktualitātēm cilvēktiesību jomā Latvijā;
 - 26-27.aprīlī – Interlākenas deklarācijas turpinājuma konferencē Izmirā, Turcijā;
 - 13.maijā – lekcija tiesnešiem un tiesu darbiniekiem “*Papildus tiesvedības instrumentu iespējas*”;
 - 27.maijā – EDSO un UNHCR kopīgi organizētajā pasākumā par iekšēji pārvietotajām personām un bēgļiem, Vīnē;

⁶⁰ Darba grupas darba materiālus skatīt Supra 7.

- 5.jūlijā – ANO Augstā komisāra bēgļu jautājumos Briseles biroja rīkotajā seminārā par bezvalstniecības jautājumiem;
- 29.-30.septembrī – Satversmes tiesas konferencē *“Konstitucionālās tiesas loma konstitucionālo vērtību aizsardzībā”*;
- 26.oktobrī – TM organizētajā mācību seminārā *„Personas datu aizsardzības tiesiskais regulējums, problemātiskie aspekti, aktualitātes”*;
- 17.-19.novembrī – neformālā sanāksmē Londonā, lai apspriestu aktuālos jautājumus saistībā ar ES pievienošanas Konvencijai;
- 7.-9.decembrī – Tiesībsarga rīkotajā konferencē, kur tika sniegts ieskats par Tiesas judikatūru efektīvas izmeklēšanas kontekstā;
- 12.decembrī – konferencē Londonā *„Vai ES un ES dalībvalstis pilda saistības cilvēktiesību jomā?”*;
- 15.-16.decembrī – Latvijas Cilvēktiesību centra rīkotajā starptautiskajā konferencē *„Patvēruma meklētāju aizturēšana un alternatīvas aizturēšanai: Centrālās Eiropas, Austrumeiropas un Ziemeļeiropas valstu pieredze”*;
- 15.-16.decembrī – EP Tiesas spriedumu izpildes departamenta organizētajā apaļā galda diskusijā Tirānā, Albānijā par Tiesas spriedumu ātru un efektīvu izpildi.

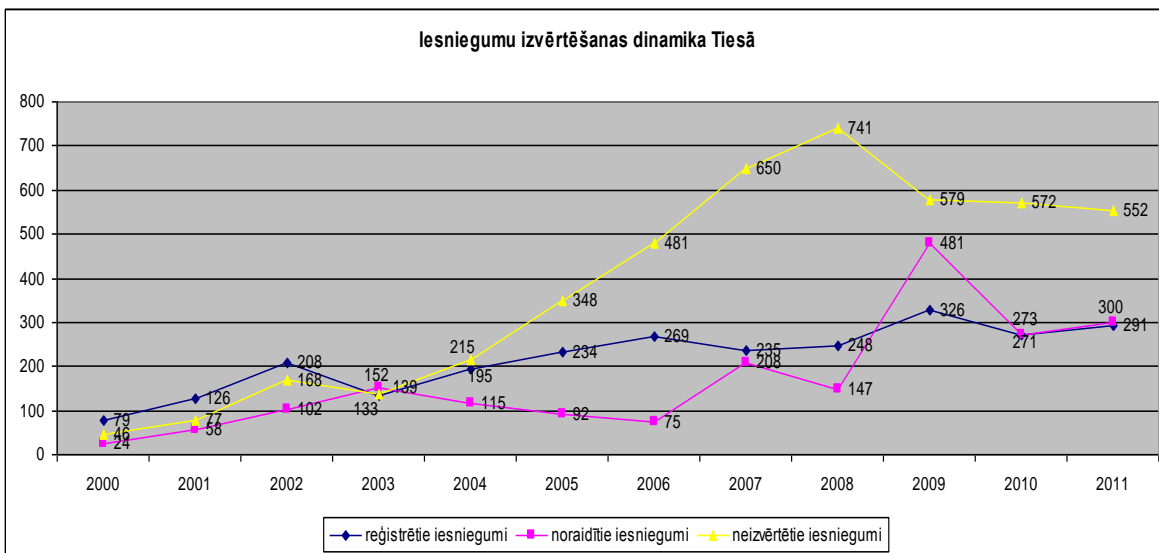
V. PLĀNOTIE DARBI 2012.-2013.GADĀ

70. Plānojot darbus 2012.-2012.gadam Biroja uzdevumu (skatīt 2.rindkopu augstāk) izpildei, Biroja ierobežoto resursu dēļ (skatīt 45.-46.rindkopu augstāk) galvenā uzmanība tiks pievērsta:
- savlaicīgai Latvijas valdības komentāru iesniegšanai Tiesā;
 - rīcības plānu un ziņojumu sagatavošanai par Tiesas jau pieņemto spriedumu izpildi
 - sadarbības ar Latvijas valsts pārvaldes un tiesu sistēmas iestādēm stiprināšanai, lai savlaicīgi identificētu un novērstu potenciālās problēmas gan normatīvajā regulējumā, gan tā piemērošanā, tādējādi pēc iespējas samazinot sūdzību skaitu Tiesā;
 - sadarbības ar pārējo Eiropas Padomes dalībvalstu pārstāvjiem Tiesā, lai iepazītos ar citu valstu pieredzi Latvijai aktuālu jautājumu risināšanā;
 - Latvijas nacionālo ziņojumu par ANO konvenciju izpildi izstrādei un iesniegšanai (skatīt 51.rindkopu augstāk), kā arī jau iesniegto ziņojumu izskatīšanas ANO sagatavošanai (skatīt 49.-50.rindkopu augstāk).

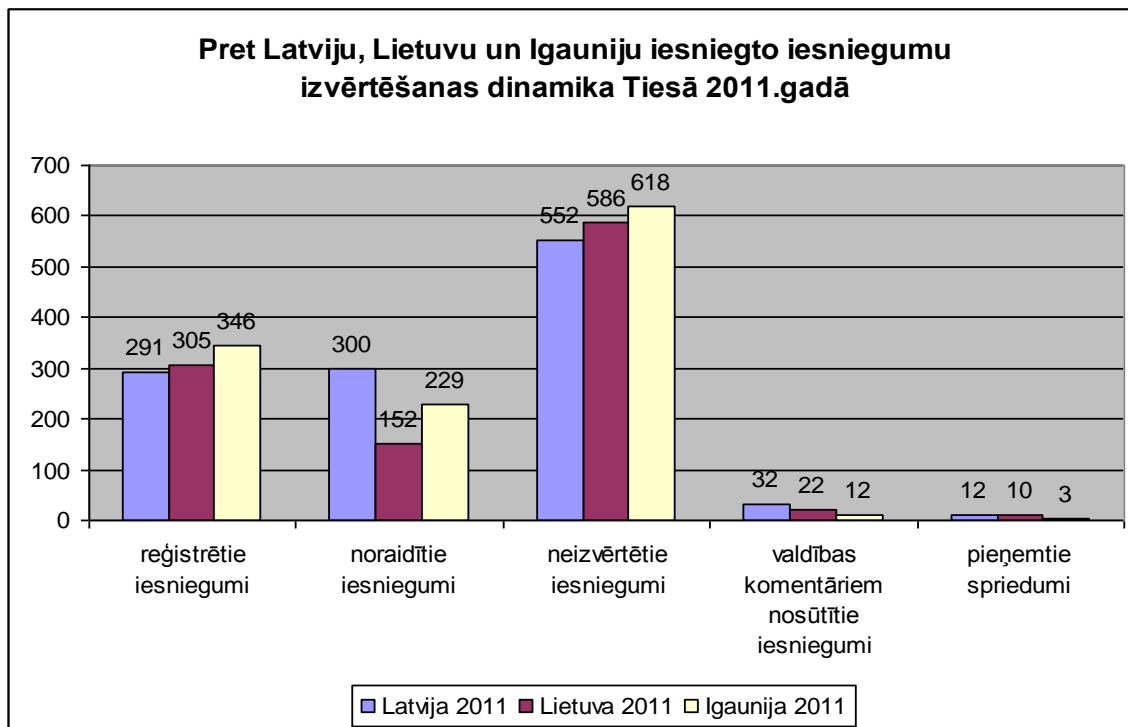
teksta beigas-

Pielikums informatīvajam ziņojumam „Ministru kabineta pārstāvja starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās darba pārskats par 2009.- 2010.gadu.”

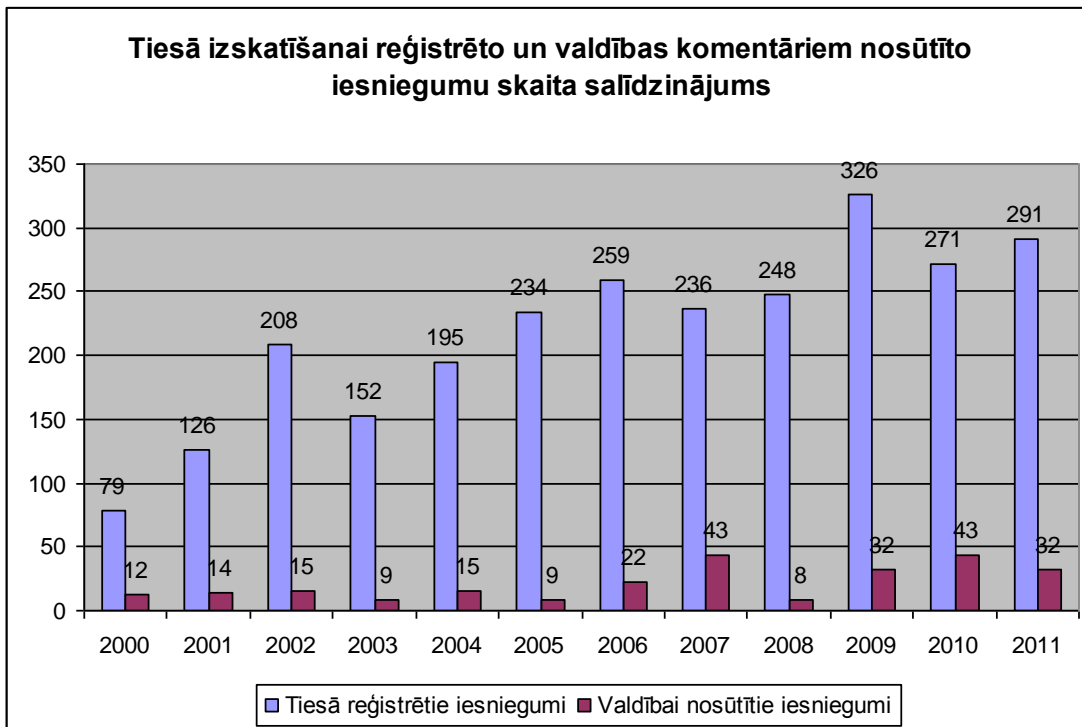
Tabula Nr.1

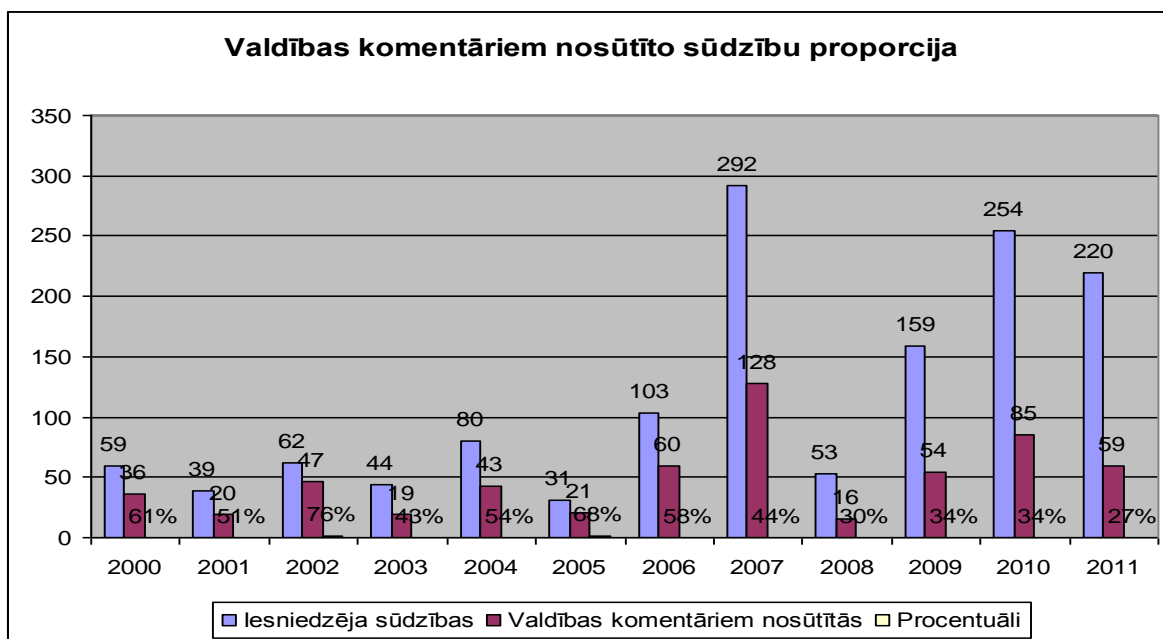
Tabula Nr.2

Tabula Nr.3

Tabula Nr.4

Tabula Nr.5

Konvencijas pants	Valdības komentāriem nosūtītās sūdzības												Kopā
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	
1.pants								1					1
2.pants (tiesības uz dzīvību)		1					1	2		1		1	6
3.pants (spīdzināšanas aizliegums)	3		4	2	9		10	18	1	23	29	13	112
5.pants (tiesības uz personisko brīvību un drošību)	4		16	1	15	5	5	34	4	9	12	15	120
6.pants (tiesības uz taisnīgu tiesas procesu)	7	3	13	6	9	10	22	31	8	16	17	18	160
7.pants (sodišanas bez tiesas nepieļaujamība)							1		2				3
8.pants (tiesības uz privātās dzīves un ģimenes dzīves neaizskaramību)	7	5	9	1	5	1	3	5		6	4	7	53
9.pants (tiesības uz reliģijas brīvību)	1			1	1		2	2		1			8
10.pants (tiesības uz vārda brīvību)		3			1			2					6
11.pants (tiesības uz biedrošanās brīvību)		1						2					3
12.pants (tiesības noslēgt laulību)	1												1
13.pants (tiesības uz efektīvu aizskarto tiesību aizsardzību)	2	1	2	1	1	2	11	15		4	7	2	48
14.pants (diskriminācijas aizliegums)	2	2		2	3		1	4					14
34.pants (tiesības netraucēti sazināties ar Tiesu)	2	3	2	1	3					2	2	1	16
1.protokola 1.pants (tiesības uz īpašumu)	1	2		3	1	2	4			3	1	1	18
1.protokola 2.pants (tiesības uz izglītību)	1												1
1.protokola 3.pants (tiesības uz brīvām vēlēšanām)	2	1		2				1			1		7
4.protokola 2.pants (pārvietošanās brīvība)	1									1			2
4.protokola 3.pants (pilsoņu izraidīšanas aizliegums)	2									1			3
4.protokola 4.pants (ārvalstnieku kolektīvas izraidīšanas aizliegums)	1												1
7.protokola 1.pants (procesuālās garantijas ārzemnieku izraidīšanas gadījumā)												1	1
7.protokola 2.pants (tiesības uz apelāciju krimināllietās)			1	1									2
7.protokola 4.pants (tiesības netikt tiesātam un sodītam divreiz)								1					1
Kopā:	37	22	47	21	48	20	60	118	15	67	73	59	587

Valdības komentāriem 2000.-2011.gadā nosūtīto sūdzību par Konvencijas 3.pantu izskatīšanas gaita.

	Komentāriem nosūtīto sūdzību skaits	Spriedumi	Mierizlīgumi	Vienpusējās deklarācijas	Nepamatotas	Svītrotas	Procesā
3.panta sūdzības							
Apstākļi ieslodzījuma vietās, īslaicīgās aizturēšanas izolatoros	37	6	2	1	3	5	20
Pienākums efektīvi izmeklēt sūdzības par 3.panta pārkāpumiem	21				2	1	18
Vardarbība no policijas darbinieku puses	19			1		6	12
Medicīniskās palīdzības kvalitāte ieslodzījumā	19				4	1	14
Vardarbība no ieslodzījuma vietu darbinieku puses	8					3	5
Necilvēcīga, pazemojoša apiešanās	4						4
Ieslodzījuma režīms	4						4
KOPĀ	112	6	2	2	9	16	77

Tiesas pieņemtie lēmumi pret Latviju 2011.gadā.⁶¹

	Daļēji lēmumi par sūdzību (ne) noraidīšanu	Lēmumi par sūdzību noraidīšanu	Lēmumi par vienusējo deklarāciju apstiprināšanu	Lēmumi par sūdzību pieņemamību
Pirms iesnieguma nosūtīšanas valdības komentāriem	<i>1.Šarma pret Latviju</i> <i>2.Ignats pret Latviju</i> <i>3.Raudevs pret Latviju</i> <i>4.Brūzītis pret Latviju</i> <i>5. Sapožkovs pret Latviju</i> <i>6.Pancers pret Latviju</i> <i>7. Kvasņevskis un citi pret Latviju</i>	<i>Šulcs un citi pret Latviju</i>		
Pēc iesnieguma nosūtīšanas valdības komentāriem		<i>1.Žerebkovs pret Latviju</i> <i>2.Pozņakovs pret Latviju</i>		-
		<i>1.Pundurs pret Latviju</i> <i>2.Apinis pret Latviju</i> <i>3. Ņikitina pret Latviju</i> <i>4.Kostjučenkovs pret Latviju</i> <i>5.Dergačovs pret Latviju</i>		

⁶¹ Netiek iekļauti lēmumi par mierizlīgumu un lēmumi, ar kuriem lieta svītrotā no izskatāmo lietu saraksta jo iesniedzēji zaudējuši interesi, pazuduši vai miruši. Apvienotajās ailēs minētie lēmumi iekļauj abu lēmumu veidu aspektus.

Tabula Nr.8

Biroja darba apjoma salīdzinājums (2007.-2011. gads) attiecībā uz Tiesas lietām.

	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.
Valdības komentāriem nosūtītās lietas	43	8	33	42	32
Spriedumi	12	4	7	4	13
Mierizlīguma lēmumi	4	7	5	1	2
Lēmumi par vienaspusējām deklarācijām	0	4	5	6	2
Lēmumi par pieņemamību	2	4	0	5	6
Lēmumi par noraidīšanu	1	1	0	5	5
Lēmumi par svītrosānu(pazudis, nevēlas uzturēt sūdzību)	5	2	2	11	7
Komentāri	35	7	15	45	28
Taisnīga atlīdzība/papildkomentāri	15	9	16	24	29

Tabula Nr.9

Tiesas pieņemtie lēmumi pret Latviju, Lietuvu un Igauniju 2011. gadā

	Latvija	Lietuva	Igaunija
Daļēji lēmumi par sūdzību (ne)pieņemamību pirms nosūtīšanas komentāriem	6	0	0
Lēmumi par lietas nepieņemamību pirms nosūtīšanas valdības komentāriem	1	1	0
Lēmumi par lietas nepieņemamību pēc nosūtīšanas valdības komentāriem	5	5	1
Lēmumi par lietas svītrosānu (pazudis, nevēlas uzturēt sūdzību)	7	3	1
Lēmumi par lietas svītrosānu sakarā ar mierizlīgumu	2	0	2
Lēmumi par lietas svītrosānu sakarā ar vienaspusējo deklarāciju	2	1	0
Kopā	23	10	4

Tabula Nr.10

	Iesniedzēju pieprasītās kompensācijas, LVL	Tiesas piespriešanās kompensācijas, LVL
Morālais kaitējums	1 459 749	51 094
Materiālie zaudējumi	723 004	0
Tiesas/jurista izdevumi	20 912	186
Kopā	2 202 945	51 094

Tabula Nr.11

2011.gadā izmaksātās kompensācijas pēc Tiesas nolēmumu stāšanās spēkā.

Tiesas nolēmumi	(skaits) summa LVL 2011.gads
Ar spriedumu noteiktās kompensācijas	(5) 51 094
Mierizlīgumi	(2) 14 760
Vienpusējās deklarācijas	(3) 6 222
Kopā:	(10) 72 075

Tabula Nr.12

Ar Latvijas Kriminālprocesa kodeksu saistīto pārkāpumu izmaksas Tiesā 2002.gads – 2012.gads

	Spriedumi	Mierizlīgumi	Vienpusējās deklarācijas
Tiesas nolēmumu skaits	9	15	15
Kopā izmaksātā summa EUR (LVL)	46 500 (32 681)	46 900 (32 962)	35 260 (24 781)
Vidēji vienā nolēmumā EUR (LVL)	5 167 (3 632)	3 127 (2 198)	2 351 (1 653)

Tabula Nr.13

Gads	Spēkā stājušies nolēmumi, kas pakļauti izpildes procesam	Lietas, kurās spriedumu izpilde ir pabeigta	Lietas, kas atrodas spriedumu izpildes procesā
2002	2		
2003	2	1	3
2004	1		4
2005	1	1	4
2006	6		10
2007	7	1	16
2008	3		19
2009	5	3	21
2010	3	1	23
2011	12	9	26
Kopā	42	16	